

JV 1713
SPECIMEN PHYSIOLOGICUM No 56
INAUGURALE,

Continens

Validissima quædam rationum momenta pro positivâ

FORMARUM SUB-
STANTIALIUM

In spherâ naturali existentia, quibus accesserunt secus censentium potiores objectiones & nostratum nervosæ iisdem oppositæ resolutiones.

Quod

S. S. INDIVIDUÆ TRIADOS AUSPICIO,

*Nec non Celeberrimæ Facultatis Philosophicæ decreto
in florentissimo Musarum Aboënsium Lyceos*

DIRECTORE

Viro Excellentissimo Preclarissimoque,

DN. M. PETRO HAHN,

Scientiæ Naturalis Professore Ordin. Præceptore &
Promotore jugiter devenerando.

Pro consuetis in Philosophiâ honoribus & privilegiis Magisterii citè consequendis
candidæ placidæque doctorum ventilationi submissum voluit

ANDREAS E. Daj / W:Gothus, Reg. Alumn.

Ad diem 9 Maii, Anni 1685. in Auditorio Majori.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

FOR THE YEAR 1887

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
OFFICE OF THE PRESIDENT
CHICAGO, ILL.

In

Virum Pereximium,

DN. ANDREAM Häs / W:Gothum,

Philosophiæ Candidarum, pro Magisterii honoribus, publicâ de *Formis Substantialibus* Disputatione solerter disquirentem,
Amicum & Patriotam Candidum ac per dilectum;

SILVULA.

Uldoris & laboris anxias vices

Hic scriptitare desino:

Tantum molestiarum, in horridi mali

Abconditis anfractibus,

Vel actionum imperviarum sensibus,

Quam multiformium nimis,

Fallentibus vanis opinionibus

Et insciis eventibus;

Vel casuum turbantibus modis vagis,

Incertiorum pristinis;

Factura vel quas velat artes, abditis

Magni Dei recessibus;

Nec attigisse jam refert, dum sufficit

Optata gratulatio.

Nunc candidus dicendus est hic HÆVIUS,

Non irritis Conatibus

Aspirat ut Magister artium inclitus

Renunciari publicè.

Wisingianæ nam Scholæ de surculis

Progerminavit insitis;

Inde hoc. Athenæum appulit Finlandicum,

Quod Aboate dicitur,

Minerva quod fecit sacrum præ cæteris,

Amplis coruscum juribus.

An

Annis tulit magnos labores pluribus,
Donec daret suffragiis
Ausam Patrum concordibus probabilem,
Ad Candidati præmia.
Jam Disputando industriam dabit suam,
Postquam rigore maximo
Probatus, Examen sacris in legibus
Iussum satis tunc præstitit.
Quare, molestiis quod auxit improbis,
Vovebimus lubentiùs,
Ut præmium deinde sit solatio
Ipsi, Deique gloriæ!

L. Mq; scripsit
PETRUS LAURBECCHIUS.
A. h. t. RECTOR.

Ad Egregium Philosophiæ Candidatum

DN. ANDREAM *Quäs/ W:Gothum*,
Pro Gradu in eadem Facultate disputaturum, com-
militonem & amicum meum per dilectum;
ANDREAS HOF,

Per anagramma:

HAS FORE DAN,

Elaboratio :

Quales de rerum scripsit doctus Physicarum
Formis ANDREAS HOF puto ritè theses;
HAS FORE DAN; & enim dijudicat his aliena
Dogmata, terq; suum comprobatur ingenium;
In physicis tria prima, Deus, Mundus, data Formæ
Ausonio fuerant, HOF vale, vive benè!

L. Mq;

ENEVALD. SVEN. Q. G. A.
S. S. Theol. Doct. P. P. P.

VIRO - JUVENTI

Ingenio, eruditione & morum decencia eximio.

DN. ANDRÆ Hääf / W:Goth.

Phil. Candidato dignissimo, amico & commilitoni meo
multum dilecto;

*Dum in Regio Athenas Aboënsi pro summis in philosophiâ honoribus
ritè obtinendis disputaret:*

HAstenus Aonidum doctis exerceite curis,

Mox capies ausis munera digna tuis;

Quis Te donabunt charites blandæq; Camæna,

Certantes donis te decorare suis;

Nam fueras fidus claris athleta palæstris,

Unde tuis cæptis Pallas amica favet.

Quos tibi docta cohors claros decernit honores,

Felici voveo fidere suscipias!

Et patriæ pergas posthac prodesse juventæ,

Vocibus ac resonent pulpita docta tuis,

Ut tua sic fiat notissima fama per orbem;

Et fueris summo gratior ipse Deo!

Festinus quidem lubens tamen adplaudēbam

JACOB. FLACHSENIUS.

Dissertationi Pereximii

DN. ANDRÆ Hääf /

De Formâ pro gradu Magisterii habitæ, hæc pauca
cæteris impeditior subjecit:

Disseru egregiè Formæ præstantia quamam?

Vivere quâ corpus quodvis in orbe vides;

Castalides igitur Tibi digna brachia parabunt,

Ut doctos inter nomina clara feras.

Berge ideo virtute tua sapientis & ausu

In patrios usus crescere, ritè vales!

JOHANNES FLACHSENIUS, Mathm. P. P.

In Disputationem Gradualem

VIRI JUVENIS

*Pereximii ac Præstantissimi, DN. ANDRÆ Häßl/
Philosophiæ Candidati perindustrii, Amici & Commilitis sui per-*
petim dilecti;

I*mpiger ut fueras, Musarum culte satelles*
ANDREA, in Judio, res satis id loquitur.

Collegii nostri, præclarè, tota corona
Novit, & applaudit pluribus inde tibi.

I pede felici! merita mactabit honore
Innuba te Pallas, præmia & ampla dabit;

Auro nempe gravem Cyclum pulchramque Tiaram;
Munera quæ doctis sunt tribuenda viris.

Dab. Raptissimè Aboz die
4. ante Calendas Majas
Anni 1685.

L. Mq; utut impeditior scripsit

SIMON Zälpo/
Met. & Log. Prof. Ord.
h. t. Fac. Phil. Dec.

*In Disputationem VIRI - JUVENIS, rare eruditionis merumque
politorum laude conspicui,*

DN. ANDRÆ Häßl /

Philosophiæ Candidati solertissimi, de Forma Physica inauguralem,
ἀποχρηδίασμα :

S*ol semel emeritus magnum remeavit in orbem,*
Roscida sed sextum nocte Diana nitet,

Auram dum vacuum lustrasses præpete penna,
Præpete, quod laus est, ingenioque simul:

Nunc iterum exponis Formam meletemate docto,
Quæ dat distingvi, quæque dat esse rei.

Scilicet, Häßl / rerum dum causas, pondera libras
Doctius atque Thales, Democritusque veter.,

Te mox subsequitur decoranti germine laurus?
Eunthea, quæ crispas cingit honore comas?

Quod dedit in honoris & amicitie tesseram.

AND. WANUCHIUS, Ph. præct & Hist. Prof.

LECTURO HÆC, SALUTEM & OFFICIA, &c.

IN celebrioris fama & laudum bonis colligendis, omnes cogitationum nervos, mentiq; aciem acerrimam figere, crebrum nunc & solenne, nec Ausonii densiori agmine aut ardentiori desiderio Latretana adituriunt sacra, quam florentioris Sophiæ jurati Satellites divum pulchræ hujus ac illustris Dæi domicilium. Cujus moris ac consuetudinis haud in se damnandæ aliqua premere vestigia deliberantem, haud pauca deterrent, inter silentes secretosq; me contineam, ceu consultius prolixè suadentia, & tacito quasi demonstrationis genere innuentia exigua valdè præmia, imò ferè nulla nunc iis & honores retributum iri, qui fame hunc Oceanum ingenii sui vela, divaq; Palladis remigio tranare contendunt. Hujus quidem rei testem se offerre gentium omnium & ætatum consensus, qui adèò altæ in omnium animis egit radices, ut improvisa nostra tempestati esse reprehendendi vanitas nequeat, quæ magnis atq; credis animis per asperam virtutis Sinitæ ad honoris culmè tendentibus perquam molesta est. Nam si ultimi hujus avi genium ad æquilibrium stateramq; rectæ rationis pondere, illud invidiæ densissimâ undiquaq; nube plenum invenio. Judicia sunt sinistra, voluntates nimis perverse, & affectuum immanis pugna. Quid ergo invitat ad trajiciendum hæc ancipitis fortune æquor? Quis unquam in vastissimâ hujus mundi plagâ, præsertim in Musarum stadio, tantâ felicitate, virtutiq; ac fortune unanimiter conspirantium applausu rem gessisse invenit, qui cæca vanitatis somnia evitare valuit & perfriete frontis morsum? Quemadmodum animalcula, quæ in terra pentralibus habent domicilia sua, quamdiu extra ea non divagantur, tuta securaq; contemnunt rapacium bestiarum insultus, prodeuntia verò ipsis in crudelissimam prædam cedunt & rapinam; Æquali ferè modò comparatum est cum literatorum unoquoq;, liber est & immunis ab omni judicio, sub tranquillo silentii conditus, in fame profcenium prodeuntem malè sentientium colluvies calumniis appetit, diçeris lacerat, pestifera lingue spiculis pungit, mordetq;. Et quamvis purus aliquis benevolentia & serenus sol latè se ostendat, & lenior Zephyrus aliquantulum adspiret, ex transverso tamen ingentium Notorum ubiq; turbines à contemptu, ab invidiâ, à calumniâ exurgunt, quæ mirè exagitant leniori aurâ confisos. Rarissimè nau-
fra-

Frāgilium passa Cymba est, quae litoris oram legit, vel è portu lentiori cursu solvit, velis expansis, remisq; certantibus in altum transvectam ventis variè delusam & lesam, cumentes undarum aestuantium fluctus miserè sepe absorbent. Consimiliter ingenium operamq; suam mancipantes arduis Musarum sacris, nullis Odiis, nullis furentium telis exponuntur, in umbris quasi ac secreto degentes, tranquillum intra silentii portum manendo, in fama scenam erumpentes, variis modis vituperationum inter & laudum volvendi certamina. Variè se hâc in ultimâ mundi senectâ miscent atq; dividunt hominum inclinationes, nec aliquid tam omni ex parte exaltum, politum, elaboratum, quod ubiq; adspirantis favoris coruscante jubare illustretur, & benignitatis radios trahat secum. Sepe optima quoq; iniquis exponuntur censuris, & feliciter si ab iis relinquuntur intacta, applausu nullo licet obtento. Sicut n. eadem dapes inclinationis arident palatis, nocent à se abhorrentibus & displicent, ut ut salutare, imò scripta & specimina licet praeclara nunquam omnium applausum nanciscuntur & amorem, eò quod uti palato, sic iudicio multi utuntur, & levissimis quibusdam conjecturarum inanum ventis transversum abrepti, delusiq; pejoribus calculum dant, & quae cordatiores suspiciunt & admirantur, miro quodam supercilio despiciunt & pro nihilo ducunt. Quid mihi ergo heic consilij capiendum, dum hos vastissimi maris frementes gurgices, qui non rarò in arenarandi peritos absorpsere, ingredior, ob ista vela contrabâ & navim ad anchoram sistam? Nequaquam, sed quò plures in iis naufragium fecere, eò majori alacritate tranandum hoc equor. Et licet non ignorem, haud paucos futuros, qui iniquo sequiorum affectuum glaucomate transversum abrepti, in me, nescio quid notabunt. Interim tamen animus benè sibi conscius ista moderatè fert. Difficile est non inficior, invidentiae illibus obnoxium esse, difficilius en. nihil habere invidendum. Nam quod caret invidiâ, differente Basilio, factum laudabile non est, infelix cui non invidet ullus homo. Tuum igitur est, candidissime Lector, conatus meos qualescunq;, meliorem in partem interpretari; & cum non paucorum censura mihi subeunda sit, fidele patrociniū potius suscipere laboris mei, quam officium exercere nimium rigidi iudicis, simulq; mecum dicere

Psalm 86. v. 11.

Deduc me, Domine in viâ tuâ, & ingrediar
in veritate tuâ, in unicum hoc dirige
cor meum, ut timeat nomen tuum.

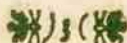
CAP. I.

§. I.

Illam sat profundam & tortuosis labyrin-
thorum Mæandris undiquè septam, perple-
xisque difficultatum sentibus irretitam ingredi,
de rerum intimis in naturæ thalamis ac visce-
ribus delitescentium quidditate fausto omine
disquisitionum, nemini non notissimum esse vi-

detur. Id ipsum ego, eximiam formarum substantialium indo-
lem, infinitis subtiliorum controversiarum tricis expositam,
fœdisque sententiarum divortiiis obscuratam sub simplicioris dis-
quisitionis incudem revocaturus, animo & mente percipio.
Ideoq; & hæret mihi certè animus & veretur, ne irremeabilis
sylvarum undiq; concurrentium labyrinthus, me consilii ino-
pem in errorum avia præcipitet, & alta sectantem nimium,
quantum confusa rerum ubertas ad ima prosternat, adeoq; sub-
tilioris iudicii vivacitate, solidave rerum experienciâ munitus
desideretur, qui in penitissimos latentium formarum recessus
ingredietur, indeq; exeat miris anfractuum perplexitatibus fe-
liciter evitatis.

formant, veritati difformem, rectæ rationi dissonam, formam se-
 substantialem in corporibus physicis nullam prorsus reperiri, seu
 aliud specie diversum à materiâ ad eorundem φύσιν constituen-
 dam unâ eum eâ influens.

§. IV,

Verùm cum omnia rationum pondera, quibus formam
 substantialem oppugnatum iri contrariæ opinionis adplausori-
 bus spes adfulget maxima, longè minoris esse roboris, majo-
 riq; pompâ verborum jactari, quàm veritate, clarè constet, u-
 nius partis substantialis ad corporum naturalium constitutio-
 nem tanquam solitariæ causæ constitutiivæ evidentissimam fal-
 sitatem & prodigiolosam vanitatem, & è contra duarum parti-
 um veritatem, utut inventu difficilem, & inexplicabili quodam
 quasi obscuritatis involuero implicatam subjectâq; οὐκ ἐπιλάμνη τῆ
 Θεῆ firmissimis & evidentissimis rationum propugnaculis, è pha-
 retrâ signorum formæ substantialis & ejusdem actibus secundis
 desumptis ibo ostensum, deindè, quæ objectionum machinis
 eam è foro Physico proscriptum & sublatum eant, & quâ ra-
 tione easdem refelli retrorsumq; rejici posse existimem, mon-
 strabo. Ne verò missâ re, veròq; controversiæ statu ac metâ,
 prorsus extra oleas excurrere, nudumq; verborum strepitum
 fundere, jure quis me accuset; statim causam meam sanioris
 Philosophiæ judicio submittam, nec aliâ ratione quidquam,
 nisi quod ei, sanctisq; oraculis pariter & veræ experientiæ, ac
 rationi præconceptis vanitatum opinionibus non obfuscatæ con-
 sentaneum, in apricum adducam.

CAP. II.

§. I.

Divortium itaq; ut faciamus ab iis, qui contra commune &
 omni tempore receptum saniorum Philosophorum dogma

judicant formam substantialem in rerum naturâ non existere
 & per consequens è censu causarum exterminandam esse, mo-
 vent me primò clarissima S. literarum dicta inferius suo loco,
 bono cum Deo, adducenda. Invitat me secundò ferè omnium
 sanctorum Patrum & Præstantissimorum Theologorum unanims
 & conspirans ὁμοψυφία, qui formæ cognitionem utiq; ex S.
 literarum monumentis hauserunt, vel cœlesti instinctu & divinæ
 lucis irradiati fulgoribus posteritati tradiderunt. Stimulat me
 tertio veterum Philosophorum huic sententiæ disertâ & rotun-
 dâ oratione suffragantium, & calculum addentium candidio-
 rem consentiens approbatio. Ultimò ad hanc sententiam ve-
 ritatis centro proximam accedunt sensuum judicia, formæ sub-
 stantialis demonstrationem clarè exhibentia, quæ fundantur
 in peculiari evidentiâ selectissimarum operationum multis mo-
 dis distinctarum, hæ enim, quamvis eò, quod contingenter se
 habere videantur, dicantur obscure & in confuso productionis suæ
 causam indigitare, nihilominus tamen suæ existentie proximi-
 mam & necessariam causam revera indicant, quæ sit earum
 fundamentum & radix, & quamquam hi effectus sensuum mi-
 nisterio non exactè pateant formaliter ut functiones formæ, seu
 internæ cujus causæ, apparent tamen per ratiocinationem, quæ
 ex eo, quod sensuum ope experimur quamlibet rem semper
 præsupponere distinctum principium a quò, concludit ejus-
 modi formæ positivam existentiam.

§. II.

Evincunt præterea hujus existentiam diversarum planta-
 rum diversæ naturæ, colorum varietates, virtutum genera,
 discrepantia nutrimentorum, mirabilis ortus & interitus. Sum-
 mus namq; rerum humanarum arbiter Deus non ad declaran-
 dam omnipotentiam suam, tantùm illis arborum ornamentis,
 illâ insigni diversi fragrantissimi odoris herbarum venustate,
 tam speciosâ ridentium prætorum facie, tam jucundâ foliorum
 umbra

ambra & concinnâ varietate spectabilem mundi hujus machinam exornare voluit, sed etiam singulis virtutem propagationis indidit, & suâ benedictione impressit, ut aliâ per evolutionem formæ à corpore emoriente, alia rursus beneficio ejusdem in sospite specie radicatæ enasceretur, planta ejusdem naturæ ac speciei. *D. Gerhard. Diss. 11. Jfagog. s. 3. S. 4 p. 460.*

§. III.

Hoc idem etiam haud obscure demonstratum eunt omnium ferè brutorum animalium *idiotiam* & sagacitates, quæ tam singulares, tam admirabiles, tamq; sublimes, ut multi haud contemnēdi viri propterea, non dubitaverint, utut frustra, adferre admirandas illas operationes evidentèr usum rationis in brutis evincere, quippe mediorem cum fine in quibusdam sit comparatio. Hujus generis è Mellificantium cœtu maximè celebres sunt apes, quarum nidi seu domicilia constant cereis cellulis, Hexagonis regularibus ceu fundamentis & fulcris innitentibus, h. e. certis figuris, quæ hisce duabus pollent proprietatibus, quod circa unum punctum spatium uniformi modo suppleant, & omnium figurarum id præstantium sub eâdem perimetro existant capaces. Quotcunq; enim lineæ descendentes ab uno puncto angulos necessariò complectuntur, quatuor rectis æqualitate respondentes, quales hexagona regularia circa unum punctum lateribus suis concurrentia efficere seu formare nequeunt, nisi triangula æquilatera sex, quadrata quatuor, figuræ tres, ceu ex elementis Geometricis fufius liquet. Hexagonum namq; plurium laterum sub eodem ambitu capacius est, ac quadratum & triangulum. *Vid. Virgil. lib. 1. Æneid.*

§. IV.

Insigne hujus rei exemplum nobis ministrat canis ille Ulyssis, qui historiarum fundamentis traditur solus Dominum suum agnovisse post plurimorum annorum decursus, cujsta-

men notitiam residuam nec uxor habuerat, nec domus uniuersa. Illustre etiam est exemplum quod de seruo illo à leone in amphitheatro cognito & seruato; quâ de re videatur *Gellius lib. 5. cap. 14.* De insigni prudentiâ Hippopotami scribit sagacissimus naturæ *Mystes Plinius Lib. 8. cap. 26.* Qui, ne ex nimia repletione morbum contrahat, ascendit in litus, recentes arundinum cæuras contemplatus, atq; ubi acutissimam cernit stirpem imprimens corpus, venam quandam sibi in crure aperit, ita ut emissione sanguinis morbidum aliàs corpus vigori restituat, & cicatricem limo rursus obducit. Per plurima hæc similia obvia sunt in aliis ut in araneis & formicis, quæ hisce admirandis naturæ dotibus pollent, ut, dum grana componunt in domicilia sua, prius cor seminis, animâ vegetante præditi, præmordeant, ne videlicet humoris aliquâ aspergine imbutum in germina evadat, quamvis hujusmodi effectum nunquam viderint, quem tamen homines nunquam consequentur, experientiâ ductrice destituti.

§. V.

Quis mortalium est, qui non ingenti cum animi voluptate unâ ac admiratione Gruum in instruendo & seruando ordine periciam intuetur? Ciconiarum migrationes admiretur? Halcyonum in nidis constituendis sapientiam? Polypum saxis se miro modo applicantem, ut hamum Piscantium evitet? Quis non Crocodilum lachrymas humanas repræsentantem non pari modo admiraretur? Hæc sunt evidentissima indicia, ob quæ brutis forma substantialis omninò concedenda, è cujus gremio & fecundissimo sinu in rerum naturâ efflorescit atq; ebullit omne excelsum, venustum atq; subtile. Formæ enim vis non minus suffulcit, perficit ac connectit opificium totius naturæ, quàm peristilia & baseis, quibus innicitur structura illustrium palatiorum; ut isti labantibus ædificia corruere necesse habeant; sic sine inexistenti formâ ceu basi penitus collabascit structura hujus uniuersi, & in momento perire necesse habet.

CAP. III.

§. I.

Quibus ita simplici stylo prænotatis, nunc exigente connexionione ordinis, operæ prærium erit interiorē animi aciem in rei substratæ viscera demittere, ostendereq; quousq; intellectus noster, naturali ratiocinationis sibi inditâ facultate penetrare queat. Omnium igitur primò existentiam formarum sincerâ fide probare tentabo Generali hoc argumento, in syllogismi structuram hunc in modum redactò: Tò esse illarum operationum, quæ quotidie, imò per singula penè momenta, in rerum naturâ evidenter conspiciuntur, aut est incausatum, & à se ipso, aut causatum & ab alio; non illud, cum idem nequeat existere causa sui ipsius, & se ipsum causare, ergo hoc juxta commune illud & immotæ veritatis principium: *Omne quod sit, ab alio fit.* Pergo igitur ulterius querendo, utrum illud causatum seu aliud, vel sit ab alio productum, sive non. Si hoc admittatur, propullulat exinde gravissimâ hallucinatio & ingens absurditas, namens à nullo productum est ipse Deus, qui à nemine & à quò cælum & terra, & cuncta visibilia & invisibilia, utriusq; complexu contenta. Joh. cap. 1.3. Col. 1.16. sin illud concedatur, rursus enascitur hoc ratiociniû cum suo robore: illud aliud non existit à se ipso, ergo ab alio. De hoc alio iterum queri potest, sit ne materia seu accidens, nec ne; at non materia, quippe ei hujusmodi nobilium operationum ortus ceu principio productivo jure tribui non posse, nemini non ejusdem naturam & indolem callenti in confesso est.

§. II.

Constat namq; materiam ex se suaq; naturâ infinitis parasangis ignobiliore esse formis substantiâlibus universali ac perpetuo omnium saniorum Philosophorum, imò ipsius Carthesii ipsiusq; complicitium consensu omnis fermè virtutis & activitatis esse exper-

tem,

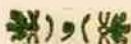
cent, adeoq; hujusmodi artificiosis operationibus producendis minimè idoneam, ideoq; aliud principium, quod non passivum, sed activum sit necessariò statuminandum, quippe materia cum passivè se habeat, & omni virtute agendi planè destituatur, prorsus ad hos effectus inepta est & inhabilis, nisi forma substantialis unita materiæ cum eà constituens compositum, ei in actu primo ejusq; omnibus membris debitum suggerat nutrimentum, quò vigor vitalis ab interitu conservatur, ut ad munia vitalia exercenda satis aptum evadat & vegetum.

§. III.

Sicut namq; res se habet in esse, sic etiam quæ operationes suas internas, primas & primarias ex essentiâ tali, quatenus quidem talis est, immediate proficiscentes, nec quicquam ultra speciei suæ naturam aut propriarum virtutum spheram in operationum tramite decurrere potest, cum quævis actio dependentiam habeat à conditione essentiæ, & ita perpetuò ut se habet modus essendi, pariter & modus agendi. Quippe operationes testantur de potentiis, potentiæ v. de essentiis.

§. IV.

Verùm adversa cohors heic statim nonnulla objectionum tela, quæ veræ de formarum existentiâ assertioni ruinam minari videntur & ictum, nobis ingerit, ut verò dispalescat nos iisdem strenuè repellendis haud impares esse, ea hic inserta candidè mente evolvere animi lubentia habet. Adserunt principium superius adductum: *Omne quod fit, ab alio fit*, tantâ non niti certitudine, cur enim eadem accidentia non possent à se ipsis produci, & ad se ipsa influere producenda. Respondeo hanc eorum objectionem, veram esse nullo modo posse, nam principium istud tantæ certitudinis esse liquet, ut nemo id, cui sanum sinciput, inficiari sine insigni stultitiæ nota audeat. Intercedit namq; oppositio relativa inter causam & causatum, idem enim nequit referri ad se ipsum, & ita simul esse causa & causatum

fatum sui ipsius. Præterea etiam ex identitate causæ & causæ
si emergit manifesta magnaq; contradictio & ἀντιθέσις ἐν προ-
κειμένῳ & impingitur in indubitatz illud veritatis axioma:
Impossibile est idem simul esse & non esse.

§. V.

Sed ad metam mihi præstitutam propiorem accessum fa-
ciam, & diverticulis relictis, ad ulteriorem formæ probationem,
quæ ad instituti mei rationem se arctius habebit, recto progrediar
tramite, ea, quæ ad rei ventilandæ illustrationem facere
videntur, pro arctiori ingenii modulo rimaturus. Accidentia
dictarum operationum rô esse, non caulare, sequens ratiocini-
um discursui Syllogistico inclusum ibi demonstratum. Quic-
quid dignitate & operandi virtute ipsâ materiæ, quæ substantia
est, longè inferius deprehenditur, illud operationes ab eadem
produci impossibiles, edere nequit. Atqui omnia accidentia
talis naturæ sunt, E. Connexio Majoris firmissimo veritatis in-
nititur calò. Nam Si materia, quæ substantia est, & accidenti-
bus longè nobilior & excellentior ens, hujusmodi edendis effe-
ctibus insufficientis est & inepta, utique multò magis acci-
dentia quævis, ideoque in tantum eminentiæ fastigium prove-
hi nequeunt, ut tantis, tamque eximiis muneribus, tamq; præ-
claris operationibus in spatiosissimo naturæ territorio obeun-
dis sufficientia existant tanquam principia operationum ultimata
& proximiora. Vis itaque consequentiæ partim exinde elu-
cet, quia accidentia sunt longè debilioris entitatis, quàm ipsa
materia, partim ex theoremate logico inclarescit. *Si illud quod
magis verisimile videtur, verum non est, cessat illud, quod minus
verisimile videtur, verum non erit.*

§. VI.

Ex hisce haud contemnendi roboris momentis pro ador-
nandâ formæ subst. existentia per haud infallibilem consequen-
tiam

tiam elicitur dari quoque principium substantiale, quod nihil aliud est quam ipsa altera pars essentialis, forma videlicet, quod subsequens ulterius evictum ibi fundamentum: Principium operationum cujuslibet corporis naturalis, aut erit materia, aut accidens, aut Deus, aut denique ipsi angeli, nedum corpora celestia seu astra. At non materia ut è dictis luculenter patet; neque accidentia ob rationum momenta superius eidem allata in realem ejusmodi effectuum causationem prompunt. Neque Deus, qui est causa remota & universalis rerum omnium naturalium ad quam tanquam causam proximam & immediatam in rebus naturalibus non temerè est recurrendum, quippe ille quamlibet causam naturalem, & præprimis univocam sufficienter voluit esse completam in virtutum suarum productione & ex suis effectibus proportionatam, se tamen ipso semper efficaciter concurrente in actionibus positivis. Particulares idcirco & proximas operationum causas indagare convenit, radicas nimirum in ipsis dictarum virtutum subjectis.

§. VII.

Neque angeli seu intelligentiæ, quia essent ipsis formæ non essentielles, sed extrinsecus saltem adventitiæ, & adstantes & superadditæ: At ab extrinsecâ formarum, quales quales sint, adstantiâ, ad intrinsecam corporum naturalium indolè & οὐσαν collectio est planè nulla. Astra verò utut concurrunt in productionem sublunarium, ast non per modum causæ proximæ & particularis, sed remotæ & universalis, sequitur ergo infallibiliter aliud supponendum esse principium, à quo dictæ operationes fluunt & manant. Omnis enim operatio actu præsupponit causam actuali & positivâ existentiâ gaudentem. Nam ubi evidenti experienciâ cernitur proprietas rei seu proprium accidens, ibi quoque adesse ipsum subjectum necesse est, à quo illud inesse dependet. Illud verò aliud esse in nobis nequit quam forma subst. anima

scil. rationalis. In brutis sensitiva eaq; paritèr subst. In plan-
tis vegetativa itidem subst. nam nihil agit nisi prout existit actu.

§. VIII.

Nec verò aliquid ad rerum naturalium classem spectat, quod est in actu, nisi per formam substantialem, quæ rectè philosophantium coronâ semper iudicata fuit, cui jure optimo causalitas effectuum in corporibus N. concederetur, quæque materiæ conjuncta largitur corpori naturali essentiæ suæ terminos, & eidem in actu primo inducit aptitudinem ad edendas operationes, cum materia unâ cum accidentibus, ut sat prolixâ jam probationum serie evictum & demonstratum, sit pura propemodum potentia, nullâq; citra formæ substantialis influxum, gaudeat virtute effectrice.

CAP. IV.

§. I.

Varùm heic efferatè nimis cumulantur Carthesii jurati Satellites, quibus hæ rationes non arrident formam videl. subst. alicujus rei operationum principium esse productivum quod, & ut rationum nostrarum vim & veritatem infringant, se in vastissimam recipiunt errorum sylvam, multisq; tortuosis anfractuû tricis implexam, sc. modorum, qui neq; ad substantiarum neq; accidentium classem, si illorum pravâ sententiâ standum est, referri possunt. Hanc adsercionem firmis niti veritatis radicibus ventur procul dubio propterea, quia τὸ πρῶτον ὑπάρχειας modi subsistendi in S. Sancta & individua Triade, utpotè esse non genitum, gigni & procedere. &c. Neq; subst. neq; accidentales sine insigni absurditatis implicatione dici possunt.

§. II.

Hoc telum licet primâ specie videatur splendidum, obtrusum tamen paulò accuratius inspectum, nec cuspide fulgere adeo

acutâ, ut primùm apparet, deprehenditur. Nam exempla hæc alieno de foro desumpta sunt, nimirum Theologico, & nihil nisi misellum aliquod & elumbe ipsis præbet diverticulum. Quippè purè Theologicum, minus rectè confundunt cum nostro hoc Philosophico. Ut igitur huic rationi pro contrariâ opinione allatæ satisfiat, eâdem licentiâ ego quæro, utrum istè modus sit aliquid, vel nihil? si primum, habetur intentum, nam aliquid idem valet atq; habens quidditatem aliquam, simul ac realem & positivam existentiam, in quo significatu ab ente reali non nisi solâ ratione solâq; appellatione distinguitur, quod patet ex clarissimæ veritatis isto principio: *Impossibile est idem simul esse & non esse*; cum quo idem valent, hæc loquendi rationes; impossibile est idem simul habere essentiam & non habere essentiam, esse rem & esse non rem, esse aliquid & esse nihil. Vide pulchrè hæc de re disquirentem *Fromm. cap. 2. de Synon. Ent. ad vocem aliquid pag. 49. B. Thur. Met. Gen. cap. 3. pag. 43. & 49.* Sin secundum, maximis se implicant absurditatibus, propriaq; cædunt vineta & vehementèr hallucinantur, nam quis adeo exiguam atomum cerebri habet, adeoq; omnis expertus judicii, excellentiæq; ejus, quâ brutis antecellimus, ut extinctâ rationis omnis luce, judicio atq; meditatione rejectâ audeat somniare nihil seu non ens posse producere operationes, cum non entis nullæ proprietates, nulla efficacia, nullaq; existentia. Nam quicquid agit illud etiam actu existere debet, teste Philosophicæ curiæ dictatore Aristotele hæc in verba erumpente: *omnia quæcunq; aut naturâ, aut arte efficiuntur, ab eo, quod actu est, fiunt.*

§. III.

Tandem ut adhuc argumenti nostri robur eludant, adferunt non ad formam, sed ad totum compositum referri debere operationes. At hujus illationis nodum de facili, hujus distinctionis temperamento solvere possumus; disting. sc. inter
prin-

principium seu subjectum quod, & subjectum quo seu principium radicale & proximum. Illo sensu totum suppositum & operationum esse fundamentum exporrectis conceditur digitis, hoc non item. Porro hisce ita præsuppositis, non queo non adducere insuper ad statuinendam formæ subst. existentiam fundamenta ex S. literarum Thesauris collecta, parvi pensi habitis quæ excipiunt S. paginam Philosophiæ creptam volentes, quippe sicut Deus naturæ auctor eidem non est contrarius, ita nec ipsius verbum ulli contrarium est contrarietate vera. Quæ igitur S. pagina pro nostrâ parte adstruendâ nobis longâ serie suppeditat, hæc sequentia sunt. *Gen. 6. v. 17. Perdam omnem carnem, in quâ RUAHN NHAIIM hoc est spiritus vitarum, & cap. 7. 22. KOL ASCHAR NISCHMATH RUAHN NHAIJM BEAPPAU* Quæ verba satis rotundè ostendunt animalibus brutis æq; ac ipsius hominibus inesse animam subst. quæ alio nomine juxta communem Philosophis loquendi rationem dicitur Forma.

§. IV.

Evidentissimè loquitur Textus universaliter KOL omne, ASCHAR quod NISCHMATH CHAIJM RUAHN h. e. spiritum vitæ habet, omne hoc diluvio annihilabit Jehova. His eodem planè sensu, conspirantia verba habentur in *Eccles. cap. 3. 21. Ubi RUAHN NHAIJM spiraculum vitæ, non sine notabili quâdam emphasi in uno eodemq; capituli versu iteratâ repetitione tam brutis ac hominibus legitur attributum, qui novit, inquit Ecclesiastes, utrum Ruahh b. e. Spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & Ruahh jumentorum descendat sub terram.* Quæ verborum positione nihil aliud adumbrare voluisse videtur, quàm quod formæ brutorum substantiæ suæ immaterialitate ad rationalium formarum naturam quodammodo & ἀναλόγως accedant, & analogicis saltem spiritui completo, animæ pariter humanæ operationibus respondeant.

Remotis ita accidentibus seu formarum subst. velamentis, in claro positum est, in rebus quandam causalitatem reperiri, quæ nec à materiâ fluere evincitur inde, quia ex sententia ad-versariorum omnibus rebus communis attributa est materia, nec ab accidentibus, quia plurima eorum intereunt sæpenumero in brutis, neq; tamen propterea cessat eorum differentia specifica aut corrumpitur existentia. Sed oggerunt hic nobis ad-versariorum greges, qui dictorum horum claritatem, cum non queant obfuscare, eadem tamen pro nobis non facere asseverant, dicentes hinc sequi animas brutorum esse ejusdem originis cum animabus hominum. Quæ namq; unâ eademve gaudent appellatione, illa eadem etiam gaudent appellationis ratione, atq; homines & bruta eadem animarum gaudent appellatione, videl. РУАНН ННАИJM. Ergo etiam eadem appellationis ratione, & è consequenti sequitur eundem ortus modum optimè convenire animæ humanæ & animabus ceterorum animalium. Quod & ipsi paginæ sacre & rectæ rationis distamini per omnia contrarium. Hanc objectionem solvere, non est ut puto, ire per extensum funem. Connexio Majoris hæc limitatione corrigi potest. Quæcunq; gaudent eadem appellatione, tum quâ vocem, tum quâ rem voce indigitatam, illa eadem gaudent appellationis ratione. Præterea etiam sciendum ab origine seu derivatione vocis ad originem seu ortum rei per vocem significatæ, infirmas sæpissimè duci argumentationes. РУАНН ННАИJM in homine tale spiraculum est, quod sit spiritus rationalis ad imaginem Dei primitus creatus, quod de reliquorum animantium animabus sine insigni absurditate & blasphemia affirmari nequit, licet aliquam qualem, qualem, ad rationales analogiam & similitudinem habeant.

§. VI.

Hinc judicare in proclivi est, eandem quantum ad hoc esse vocem РУАНН ННАИJM, vim significandi id quod utrumq;

ex allegatis S. Scripturæ locis apparet. Modò probè sciatur non convenire convenientia specificâ & essentialitèr spiritum seu spiraculum in cunctis id quod vel clarissimè tum ex. Psal. l. v. 4. & 51. 12. 103. 16. item 104. 4. 135. 7. Eccl. 12. 2. Eccl. 3. 21. innotescit, ibi enim duplicis naturæ spiritus consideratur, id quod ex nudâ textus inspectione colligitur, quo duorum spirituum mentio distinctè injicitur **РУАИИ БЕНЕ** Adam, h. e. spiritus filiorum hominis & **РУАИИ НАБЕHEМА**. h. e. Spiritus jumentorum. Hinc clarum est & manifestum evadit formas substantiales æq; benè esse in brutis atq; hominibus; quicquid etiam vel hætenus in contrarium diductis faucibus reclamatum, vel in posterum à partibus negantium subq; Carthesii vexillo militantium nobis reclamari potest. Et hæc probationum momenta è paginæ S. scrinio deprompsisse sufficiat, plura licet occurrant, quæ non minus commendationem, quam ventilationem merentur, sed cum partim hæc ad aliam Cathedralam referri debent, partim etiam brevitati litandum sit, ideoq; jam nunc interpretationis nostræ cymbam ad mare rationum philosophicarum dirigendam ulterius esse arbitramur.

§. VII.

Nunc nobis primò petenda sunt rationum fundamenta, à compositione corporum naturalium, exemptâ enim è corporibus naturalibus formâ substantiali nec judicii administrâ ope, nec ullâ pervestigatione mentis humanæ, quantumvis perspicacissimæ, modus, seu ratio aliqua, quâ commodè corpora naturalia componuntur, excogitari potest & inveniri. Ut v. nostrum hoc adsertum clariores de se spargat veritatis radios, faculam ei accendemus ex hisce, non levis armaturæ ratiociniis in proscenium adducendis; Compositio corporum natural. aut ad solam materiam referenda, aut ad aliam rem, cum eâ compositum & *ούσαν* constituentem. At non ad nudam materiam, ratio hæc est, quia illa sola est, inhabilis & insufficientis ad
absol-

absolvendam compositionem. Quippe compositio ad minimum debet fieri inter duo ad ejusmodi compositionem concurrentia; liquidò igitur constat compositionem in rebus Physicis in materiâ non nisi cum alterius rei substantialis influxu effici posse, qui nihil aliud est quam ipsius formæ operatio. Atq; sic in aprico poni posse arbitramur duas esse corporis nat. partes essentielles & insufficientem esse unam. Per corporis namq; naturalis seu materiæ causalitatem res non dicitur hoc aliquid ab aliis rebus diversum, solum nata existentiam, tales effectus atq; accidentia talia, sed virtute formæ substantialis. Qua in re, quæ sequuntur, modum ritè exprimentia, non sine distinctione notanda veniunt, quod corpus organicum & forma subst. ad constitutionem totius compositi secundum proprias suas entitates semet ipsa exhibendo composito seu constitutioni, necessariò concurrere debeant, exinde corpus deim completum seu tertium resultat.

CAP. V.

S. I.

Sed subodoror hic quali objectionis cuspidē contrariæ sententiæ faventium cohors nos aggressura sit, dicendo hanc scil. adsertionem insufficientiæ laborare vitio, eò, quod hac non recensentur cuncta oppositionis membra unà cum ipsâ materiâ ipsum compositionis actum præstare ac perficere valentia. Sed ut ex hoc labyrintho mihi pateat egressus, Ariadnæi heic, ut puto, non indigeo fili. Confundit namq; novæ Philosophiæ auctor cum sententiæ suæ affectis, hæc suâ plumbeâ exceptione compositionem accidentalem cum substantiali, & perperam ab illâ ad hanc ducuntur argumentationes; corpus namq; naturale neq; esset substantiale neq; unum quid per se, si hæc accidentalis admittenda foret compositio, quia ab accidentali compositione etiam accidentale resultat compositum, neq;

neque unum per se esset neq; veræ compositionis legibus consentaneum; sed longè potiori jure ens aggregatum seu collectivum dicendum esset, ob multiplicem diversorum accidentium concursum. Hinc igitur conspicuum est ejusmodi accidentale compositum non parum sapere absurditatis.

§. II.

Materiam etenim & formam non inter se coalescere, nec uniri citra adminiculum componentis & eandem unionem constituentis rectæ rationis dictamen docet pariter ac dextrè Philosophantium consensus. Ea quippe utpote quæ nullius est activitatis non pollet facultate semetipsam formæ uniendo. Neq; accidentia virtutem componendi istam sibi vendicare possunt, quippe non per se, sed beneficio suorum subjectorum subsistunt, & suum existendi modum in iis necessariò requirunt. Requiritur ergo aliud quoddam agens, quod materiam conjungat & formam, & per hanc conjunctionem constituat compositum ex materia & aliâ aliqâ adveniente re, quæ est ipsa forma faciens ut res subsistat ultimè & specificè, determinatamq; habeat essentiam propriis vestitam accidentibus, variisque exornatam functionibus ac potentiis ad agendum sufficientibus in suo genere, modis & tandè ab aliis suppositis specificè distinctam. Sed fortè ad hanc explanationè & probationis momentum exceptionè, licet nihil necessariæ illationis habentè, quis contrariæ sententiæ faventiù fabricare posset dicens: ex hoc variorù accidentium concursu omninò fieri entis per se compositionem, quippe motus, quiet, figura & id genus alia accidentia è Physicæ ordinationis præscripto propensionem habent ad unum. Verùm in hæc exceptione quamvis speciosa, multa latent fallæ, quia propensio hæc seu ordinatio naturalis nullatenus ad constitutionem ejus entis per se sufficit, ordo enim à naturâ præscriptus ad compositionem *συνωδῶς* sic dictam, substantiarum eget administrâ ope; insuper etiam probè notandum est hanc adsertionem illorum oppidò falsam esse, & ipsis contrariam eò, quod propriâ eorum confessione

fessione adferant motum, figuram, rationem moderum duntaxat habere & omni planè destitui realitate, unde hoc à nostrâ parte resultat veritatis ratiocinium : Cuicunque non competit realitas existendi, eidem non compehit realis influxus operativus. Atqui accidentia ex se & per se talia sunt. E. Accidentia quidem fateor, faciunt ad constitutionem, perfectionem & integritatem compositi, & in componendo formam adjuvant, sed illud ipsum quod tribuunt eidem omni ex parte & ope ejus acquirunt, convenit ergo hic componendi modus primariò & fundamentaliter formæ & materiæ, & longè majori perfectione ac ipsis accidentibus, quæ instrumentaliter duntaxat, ἐπιμείνω & dispositivè non ὑπερομικῶς & effectivè ad operationes Corporis Naturalis concurrunt.

§. III.

Nunc tandem & alio firmiori fundamento adsertionem hanc corroborare juvat, quod pro adstruendâ formæ substantialis existentia exhibet nobis compositio omnium hominum, quâ ipso Carthésio, ejusque assentibus consentientibus ad classem corporum naturalium spectant. Unde tale exurgit argumentum : Quot principiis seu partibus ἐνομοῦς essentialiam constituentibus constat ipse homo, tot quoque principiis & partibus constat quodlibet corpus naturale. Atqui homo constat duobus principiis seu partibus essentialibus. Ergo. Certitudinem Majoris qui non videt, cerebrum in calcaneo gestare, & procul a veritatis centro abesse censendus est, eum quantum ad essentialem constitutionem & Physicam æqualis prorsus sit ratio & pars conditio hominis, quâ species sub Corp. Nat. contenta. Nec ulla apparet veritatis species, quare vel quomodo unius speciei, sub corpore contentæ, ut hominis, sint gemina principia interna constitutiva, aliorum verò unum duntaxat. Minoris certitudo pariter adeo certa est, ut ei, qui ejus evidentiam non videt, Helleborum necessarium sit, quo caput repurget. Gemina corporis Naturalis principia probantur etiam ex definitione mortis : *Mors est solutio seu separatio*

separatio anime & corporis, hoc est earum partium ab invicem separatio, ex quarum unione constat vivens. Hinc igitur stant, & perstant probationum nostrarum fundamenta, stat igitur & perstat veritas assertionis nostræ, videlicet principia seu duas partes essentielles materiam & formam ad *ούσαν* cujuslibet Corporis Naturalis pertinere, & absq; illis hanc ne quidem esse aut consistere posse.

§. IV.

Dispulsis sic falsarum rationum circa compositionem corporum naturalium, & rectæ rationis dictamini & veræ experientie contradicentium nebulis, ad reliqua probationum genera transitum facio, quæ ex diversissimis rerum naturalium essentiis depromi possunt, quæque ad assertionis nostræ *βεβαιωσιν* concernere videntur. Dispicendum igitur nunc erit unde hanc notabilem varietatem differentiamque suam haustam habeant, nam aut illa admirabilis diversitas, Materie ceu naturæ productrici, aut formæ tanquam subjecto proprio, aut accidentibus formalem suam & subjectivam inexistentiæ debet; At materię ejusmodi nobilium operationum productionem adscribere, est illam longè ultra activitatis suæ hemisphærium evchere, quia illa cunctis in rebus naturalibus Proprio adversariorum, ut antea dictum, judicio, una & eadem, res nimirum in longum, latum & profundum exprorecta est & extensa, omnique casta efficacità, ceu supra dictum & evictum fuit pluribus. Neque accidentia sicut pariter plus quam sexcenties superius innuebatur, quia requirunt subjectum inexistentiæ, extra quod esse nequeunt. Ad aliud igitur recurrendum medium nimirum formam, à quâ, uti millies indigitatum, hujusmodi effectus proficiunt, & ut sit, maneatque unum corpus revera discrepans ab aliis corporibus sola subst. formâ causat, ut talis sit existentiæ rei alicujus, ejusmodi convenient accidentia, & effectuum molimina ejusmodi eis tribuantur, soli formæ substantialis causalitati primò debetur,

Hoc in negotio porrò, hoc vel maximè observandum & piè habendum est, Formæ hujusmodi essentialium diversitatem exsertis verbis in S. codice ab ipso rerum omnium opifice Deo assignari, dum hæc in verba erupit *Gen. cap. 1. vers. 11. 12. 20. 21. 22. 23. 24. 25. Crescite & multiplicamini juxta genus & species vestras*, quâ allocutione Deus cunctis animantibus in prima rerum creatione *δύναμις σπερματικῆς* seu virtutem prolificam successivè sese quoad speciem propagandi, impressam & inditam graciosè voluit. Quæ Dei verba tantæ licet sint evidentix, ut non liqueat quid solidi hic excipere Adversarii possint, anxie tamen hic laborant S. scripturæ depravatores, divinæ virtutis splendorem exceptionum suarum nebulis obfuscare, sed tali ausu, ut facilè appareat eos parvâ potius depravatæ rationis decempedâ, quàm divinis oraculis immensos S. scripturæ agros metiendos censere. Reperunt Ergo vocabulum generis & speciei ibi loci differentiarum essentialium significationem non involvere, sed accidentalium tantummodo, hoc, non illo modo differre animalia. Verùm frivolam esse in præsentia illam exceptionem, nec mea Theosis certitudinem convellere exinde inelarescit, quia nomen generis & speciei omninò importat differentiam specificam, quod clarissimè evincitur è diversitate operationum & effectuum, qui immediate sequuntur indolem causæ suæ, cum omnis operatio, ut superius innuebam dependeat, à conditione essentiali, & ab hæc velut scaturigine derivantur effectus, quâ sublata tolluntur & ipsi. & sicut se habet modus essendi, sic etiam se habet modus operandi; Nam si differentiam essentialem reverà non denotaret vox generis & speciei, utique Deus non tantâ emphasi, adeoque crebrâ repetitione vocem illam iteraret in citato capite. Nec aliqua inæqualitas operationum sed identitas existeret.

Conantur quidem & huic resolutioni quavis luce clariori tenebras quasdam offundere inani impetu & vano opinionum errore correpti adversarii, dicentes animata & inanimata corpora naturalia differre duntaxat pro legitimâ partium suarum dispositione, modo & figurâ, non secus ac duo inter automata intercedit discrepantia quâdam, quæ, ex diversa orbium conformatione, variarumque rotarum contexturâ, quibus constat, diversis gaudent motuum apparentiis, qui licet accidentia, corpori tamen præstant ut tale, aut tale esse dicatur, & per illa qualis res sit, seiscitanti commodè dari potest responsio. Vt tum qui nostram sententiam hoc objectionis cuneo infringere tentant, posthabita omni veritatis indagatione solam Disputandi gloriam & oblectationem quæsituri, ad absurda abeunt planeque inepta, non considerantes haud ejusdem esse indolis ac operationis, quæ è sinu corporum naturalium scæcuriunt, cum iis, quæ ab artificio humano prodeunt, neque animadvertentes ex eò, quod Corpus Naturale ex ingenio rerum artificialium judicant, se committere *μὴ ἀβασιν εἰς ἄλλο γένος* & falcem mittere in alienam segetem.

§. VII.

Dictæ nempe dispositiones seu partium apparatus spectant, saltem ad τὸ dare esse καὶ ἔξω, de quo in præsentiarum partium sumus solliciti, sed de τῷ dare esse καὶ ἔσω per substantialem αἴσασιν. Horologium verò quod concernit, sciendum est id à semetipso existere materialiter & ratione τῷ esse καὶ ἔσω; formaliter tamen non propriâ gaudere subsistentiâ sed perpetuo indigere directore, tanquam forma extrinsecâ, & adstante, quâ per aliquot dierum spatia remotâ, decies de die aberrat vel etiam in totum subsistere necessè habet, quippe dat esse non absolutum sed modificatum. Impertinenter ergò exemplis è foro corporum artificialium mutuatis, sententiæ suæ lucem fœ-

merarivnituntur, distinguuntur etenim artificialia & naturalia eò, quod naturalia corpora dominio formarū suarū determinata sint & restricta per se & secundum ordinem naturæ ad unum oppositorum, idque necessariò nisi ab externo aliquo impediatur principio. Hinc est quod sicut omne Corpus Naturale aut movetur, aut quiescit, per se & πρώτως has sibi inditas habet affectiones, ita artificiale per accidens & δεύτερως quatenus participat de essentiâ Corporis Naturalis, Materiâ scilicet & formâ. Hic ergo silentii peplo non involvendum duo involvere corpora artificialia, materiale nimirum & formale, cui sententiæ adstipulantur B. Sperling. Exercitat. Phys. de affect. lib. 2. Proposit. 5 pag. 184. Calov. Philos. univers. de subst Corp. cap. 2. πρόσιμα 1. pag. 371. sic statua lapidea intrinseco motus principio gaudet ut deorsum moveatur, non πρώτως & κατ' αὐτὸ quâ statuas sed δεύτερως & κατ' ἄλλο scil. propter gravitatem. Et quamvis artificialia imitari videantur Corpus Naturale, exinde tamen non sequitur quod sint ejusdem identitatis & æqualitatis cum iisdem, & licet quarundam operationum respectu similia videantur, non sunt tamen ejusdem naturæ per se & in sensu identico, juxta Canonem: ἡ rei similitudine ἔσ' ἀφ' ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῆς ἰδεντικῆς, non valet verè ἔσ' ἀφ' ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῆς argumentari. Deinde manifestè nobis constat naturam per se & ordinariè, nisi impedita, nullibi mutare sua jura; ubique enim & semper eadem est & sui similis, semperque infallibili certitudine munia sua obit, nec unquam leges è divinæ ordinationis præscripto transiit, quod demonstratum dat, lapis millies sursum jactatus, qui non immutatur assuetudine ut moveatur sponte sursum, neque ignis ut sponte deorsum tendat. Et tam calidus hodie est ignis ac olim fuerat, eadem indoles ejus nunc hodieque hic in Finlandiâ, quæ fuit & erit ei olim in Asia. Sic cernimus annuatim diversa arborum genera heic exiguis, illic brachiis grandiusculis, alibi aliâ naturâ alioque modo succrescere, magnamque fructu-

fructuum hinc inde visui suavium, odoratum gratorum, ventriculo salutarium copiam producere, & animalia cujuscunque speciei fuerint, omnia eodem planè modo, quolibet recurrente anno, beneficio formarum, quæ sunt seminaria & scaturigines omnium functionum & facultatum, quibus in suam corpora quæque naturalia nituntur perfectionem, edere operationes, v. g. Omnes oves fugiunt lupos; omnes accipitres insidiantur avibus. Sic etiam caneri eundem servant gressum, juxta illud:

Non poterit certum, caneris inducere gressum.

CAP. VI.

§. I.

Etiam si his, ut confido satis demonstratum firmiterque evidum est, quodlibet corpus Naturale Formæ substantialis particeps esse, tamen Antagonistarum cohortem eò audacitæ vel potius importunitatis prolapsam, maximè invitus sentio, ut non vereantur, manifestæ experientiæ bellum intentando, adserere formam nihil aliud esse quam fabulosum quid, fictitium & ceu in angustiâ cerebelli nostri tantum excogitatum ens. Quò ergo contra ineptissima hujusmodi fastuosorum spirituum dicteria adsertionem nostram ex S. scripturæ simul ac Sobriæ Philosophiæ visceribus hausitam, & longâ ad stipulantium serie roboratam fixo niti & immoto veritatis talo omnibus ὀφθαλμοφανερῶς pateat, eas, quas adversæ partis defensores adferre posse putantur objectionum estructuras, si non omnes, tamen potiores heic insertas candidâ mente evolvere lubet, ostendereque lydio lapide veritatis & rectæ rationis trutinâ probatas, licet aliquid in fronte videantur polliceri in recessu tamen nihil nisi adulterinam habere faciem. Adserunt inprimis ceu etiam ex superioribus liquet, Formæ istius vim, quâ ego jam sæpius dixi corpus Naturale suis exornari ornamentis, imbui dotibus, agirari motu, & è loco ad locum moveri, quoad dependentiam, consistere in legitimâ connexionem parti-

um, nimirum in motu, quiete, situ, figurâ & magnitudine. Sed præstaret sanè, prout mihi videtur, mediocri ingenio sapere, quam tantâ subtilitate, quod è humilibus & plebeis animabus quisq; non ignorat, non intellixisse hæc scil. accidentia nullam habere virtutem effectricem καὶ αὐτὸ & per se, sed κατὰ οὐμβεβηκὸς tantùm, ubi cum causa principali nim. formâ per se agente eonecurrunt. Quantitatis enim & figuræ per se nulla est efficacia, & motus circa adminiculum virtutis à causa per se agente & movente mutuata omni efficacia destituitur, adeoque nihil efficere potest.

§. II.

Quis ergo non videt Cartesium, ejus alias sagax fuit ingenium, cum suæ opinionis sectatoribus, heic aliquid humani pati, & contra clarissimæ veritatis torrentem niti, qui tam horrendum, tam monstruosum, tamquè è diametro S. scripturæ contrarium dogma cudere ausus fuit, ex quo velut propagine seu traduce infinita derivantur absurditatum agmina. Ab hujusmodi formæ vi, quæ consistit in motu, quiete, figura & magnitudine, falsissima hæc emergit consequentia: animalia videlicet bruta & plantas, quarum vitam adscribunt dictis accidentibus, tam diu vivere, & in vigore esse, & officium ac munus suum obire, mutuisque præsiidiis & auxiliis ad conservationem sui, singulari consensu ac concordia conspirare, quamdiu istæ partes earum certo ordine invicem combinatæ & connexæ, in iis consistunt. Ex quo jam pariter & ab iis quæ dicenda, judicari in proclivi erit, quàm vana, lubrica & falsa sit fundamenti istius ratio, cui adversa pars superstruit absurdam suam sententiam de formâ consistente in figuræ, situs & magnitudinis efficaciâ, si enim aliquo veritatis fundamento nixa esset, utique omnia animata eadem membrorum se inter aptitudine ac coagmentatione pollentia, vel naturæ lege emortua, vel præter absorptionem humidi radicalis violentèr enecta, pristina sua munia non desererent, nec reciprocas operas sibi præstare desi-

desinerent, vel corporum suorum ac partium singularum turpem adeo deformationem & in putredinem resolutionem sentirent. At fallum hoc & sensuum iudiciis, veræq; experientiae observationibus oppidò contrarium. Ergo illud &c.

§. III.

Porro si formæ vices sustinerent illæ læpius recitatæ conditiones, mirificè scire gestio, quâ ratione, quovè modo aquilam à bove, passerem ab alce discernere velint Carthesiani, sed fortè iterum recurrunt ad motus, magnitudinis, situs & figuræ diversitatem, ab his videlicet petendam esse eorum differentiam, his rationum momentis inducti, petitis ab identitate animæ sensitivæ, utrique eorum competentis. Nam si Aquila specificè differat à bove propter Formam sensitivam, quâ gaudet, & non dictas conditiones, utique sequitur animam sentientem in aquilâ & animam sentientem in bove specie quoque differre. At hoc est absurdum. E. & illud. Majorem evidentem esse dicunt. Minorem probant exinde, quia animalis natura, quæ est in aquilâ, ab eâ animalis naturâ, quæ est in bove, specie non differt. Ergo nec anima sentiens hujus ab sentiente illius, & ex consequenti nec illa ab hoc, nisi diversitate partium. Hanc utut delicatam satis & plausibilem Cartesianam, ejusque sequacium collectionem, falsam esse nemo inficiabitur, nisi cui natura fungum pro cerebro, peponem pro corde dedit.

§. IV.

Nam eadem anima seu forma si omnibus inesset animalibus, ut illi volunt, cur non easdem virtutes, motus, inclinationes, vires & operationes causat, atque univocè planè ratione producitur æque in hujus ac illius speciei individuis? & posito, tamen non concessio utriusq; animæ operationes esse ejusdem naturæ specificæ, nondum tamen firmâ consecutione & sequelâ probari posset, earum principia esse etiam unius ejusdemque speciei, idque propterea, quia proprietates illæ non ex

proprio cuique; sed ex communi utrique emanant & fluunt gradu, videlicet ex ipso esse animalis, quod probabiliter duntaxat analogicè competit Aquilæ & bovi. Hicce cum videntur se victos esse & propriis penè constrictos laqueis, contrariæ sententiæ patrociniū, qui ex professo susceperunt, ulterius animosè insurgunt & assertionis nostræ veritatem evaginato hoc objectionis aggrediuntur gladio: *Forma ista subst. cum à materia commercio dissoluantur, aut extra eam remanent superflites, aut unà cum eâ interitui redduntur obnoxia? si illud, quò se recipiunt? vel quem in finem remanent, quippe nullam propensionem habent ad reunionem cum materiâ suâ, quò exinde patet, quia nullus evincitur argumentū illas esse resurrecturas. Si hoc ut ex plurimorum præcipuis veterum imò & recentiorum sapientiâ gloriâ celebrium, tam Theologorum quàm Philosophorum patet confessione: Quâ veritatis specie dici merentur substantiales; quæ nulla vi creatâ corrumpi & destrui possunt? annihilatio etenim non secus ac creatio ad Deum solum spectat.*

S. V.

Sed quam insolens, absurda & inconsequens etiam hæc adversariorum sit objectio, nemini non obvium esse arbitror. Qualis enim consequentia? nescivit terminum ad quem, Philosophorum Phœnix Aristoteles morti jam jam vicinus, dum rupto ejulatu, contentaq; voce hæc in querula erupit verba: *Nudus veni, anxius vixi, quò vadam, nescio, ó ens entium miserere mei!* Ergo hinc concludendum animam ejus non fuisse superstitem, quia nescivit quò se reciperet. Ad nostrum etiam institutum convenientissimè accommodari potest dictum salvatoris Joh. 3. v. 8. *ita sonans: Spiritus b. e. ventus spirat ubi vult, sed nescit unde venit & quò vadat.* Nonne ergo propter hanc iguorantiã nulla sit ventorum existentia, origo & finis? Formas igitur hucce præmissis substantiales mihi, salvã tn. meliori (si quæ nixa decur apodicticis rationibus) saniori veteriq; sententiã, soluto vinculo superstites remanere

non absurdum contraq; earum naturam, sed probabile videtur, quia nullius causæ finicæ virtute & activitate ordinariè destruisent aliquo modo ex se & principio naturali interno ad interitum deduci possunt, quia in totum dependent à solius Dei influ-xu conservativo & causalitate, quâ sublatâ etiam interirent, positâ verò ponerentur & illæ; cum nullam habeant vim aliæ causæ creatæ, quâ contra Deum prævalere possint: Et præterea gaudent immunitate ab omni materiâ, nec obnoxia sunt contrarietati principiorum invicem pugnantium, & interitum, ac mortem inducentium seu causantium; his enim exulantibus nullus relinquitur locus ab intra annihilationi & destructioni ulli inducendæ vi & activitate causarum naturalium, utpote operantium per dependentiam à præexistente subjecto, & inducendo alterationem beneficio contrariarum qualitatum. Porro tenendum est, ob ignorantiam nostram finis, propter quem hæc vel illa res sit, non tutò concludi istius existentia negatione. Multa quippe dantur quorum finem proprium & proximum ignoramus, utpote aquarum supracælestiû supra siderei cœli sphaeram existentium. Sic etiam ignoramus finem Intercessionis Christi pro animabus in æternitatis palatia translatis habendæ. Vide hæc de re eruditissimè discurrentem undiquaq; consummatissimum Theologum Doct. Enev. Svenonium in Lytrodoxiâ Jesu p. 44. 45 *Huic adsertioni assonat. & magnam vim subministrat Sperling. inquit: Manet ergo forma cum intereunt annihilari. Illud saltem indagini est alioris, naturæq; mysteriû plenum, quando ista formarum fiat annihilatio. Instit. lib. 7. p. 139. Exercitas. 3. Prop. 5. pag. 127.*

§. VI.

Adhuc in campum nobiscum fortioribus muniti objectio-num tormentis, egrediuntur adversarii, misso hoc in castra nostra telo: *Formæ subst. quibus corpora N. gaudent, aut sunt materiales seu extensæ, aut immateriales seu intellectuales. Sed non hoc, quia sic concederentur esse ejusdem speciei cum formis*

rationalibus, quod falsum, & scriptura sacra contrarium, ac illud quia manifestam involvit contradictionem & repugnantiam. Nam esse extensum seu materiale & informare materiale seu extensum implicat. E. Ut ut verò contraria pars ingentem scrupulum hunc putat, scrupulum tamen potiori jure esse existimo, à quo adfersioni nostræ nihil metuendum naufragii. Imprimis inde hinc insignis dispalescit error hoc nomine, quod dicant formas reliquorum corporum naturalium excepto corpore humano non posse dici immateriales, quia sic nullum intercederet discrimen inter has & illas, quod tamen non sequitur; non omnia enim quæ conveniunt quadam ratione appellationis, prædicati & affectionum sunt propterea ejusdem speciei. Conveniunt enim proprietatibus quibusdam angeli & animæ rationales & appellantur spiritus, nihilominus tamen specificè differunt.

§. VII.

Dicimus ergo rectæ rationis dictamine moti formas subst. corporum Nat. mediam obtinere naturam inter materiam & essentiam spiritualem. Exinde tamen non sequitur eas formaliter esse spiritus, etsi accedant ad analogicam earundem indolem. Unde ita porro hæcce emergit necessariæ illationis ratio: Si corporibus N. non compeeterent For. Subst. aut earum ratio esse aliquid contrarium esset à parte creatoris: aut ex parte dictarum formarum: aut ex parte ipsius creationis: aut ex parte finis. Verùm non primò à parte Dei creantis, quia ille vel non posset, vel non vellet. At non illud, ratio hujus asser-tionis hæc est, quia in omnipotentiam Dei injurium est ac blasphemum, dictu audituq; horribile. Deus quippè æquè potens fuit ad productionem formarum substantialium, ac ad creationem angelorum & formarum rationalium. Neq; hoc, adferere enim Deum non voluisse formas producere pariter in ejus veritatem & bonitatem injurium est, prout haud obscure videre licet ex historiâ Mosaicâ Gen. 1. v. 10. *Germinat terra*
herbas

*herbam viventem Ec. & seq. v. 20. Producant aqua reptile de
nima vivens Ec. & v. 24. Producat terra animam viventem
in genere suo, jumenta, reptilia & bestias terra juxta specie
es suas. Ec.*

§. VIII.

Nec secundò à parte objecti creandì, Formarum neme
pe subst. Sequeretur namq; hinc ejusdem productionem Deo
vel esse impossibilem, vel odiosam, vel deniq; eò indignam.
Non primum, quoniam nihil boni, adeoq; nec ipsius Formæ
subst. creationem omnipotentis divinæ esse repugnantem con
stat. Nec secundum, eandem ob causam, quia Deo nihil boni
invisum. Nec tertium; non enim Deo fuit indigna ipsarum merè
materialium rerum productio, ergò minùs indigna eo erat
Form. Subst. mediam naturam habentium productio. Nec ter
tiò aliquid creationi earum à parte creationis repugnat, quæ
est ex non ente seu nihiloeductio. Quid ergo obstat quo mi
nus hæc æque dictis formis ac aliis creaturis attribui possit?
Nec deniq; ratione finis, quia ille & respectu Dei, & ratione
corporum est, illum ut glorificent, horum ut omnia mem
bra, fibras, viscera, singulaq; receptacula totalitate essentis &
perfectionis, ac penetrativà vi pervadendo, cuilibet speciei suæ
semina ad perpetuanda in generationis circulo sui generis in
dividua, prolifica reddant, & ea ab interitu vindicent, ne
sadanent omnia simul.

CAP. VII.

§. I.

His ita stantibus, porrò observandum, posse dictis Formis
Absq; ullò imperfectionis & repugnantis sensu assignari ex
tensio quædam analogica & improprie sic dicta, quæ totum
corpus replent, ita tamen ut partem extra partem non habeant;
non v. quantitativa & prædicamentalis, seu sitalis, quæ est pro
pria magnitudinis & corporis quanti, quæ partes ita habent

dispositas, ut ubi una est earum, ibi altera non possit esse; Quà distinctione ad rationis scrutinium revocatâ, facile apparebit nihil pro Cartesianis præsidii inesse huic objectioni. Salvo igitur aliorum iudicio, statuo omnes Formas Subst. non, juxta unam sui partem alligatas adhærere huic parti subjecti, & juxta aliam affixas alii ejus parti; Sed eas per universa sua subjecta, omniaq; eorum membra esse permeabiles, omniaq; & singula unâ simplici & archissimâ περιωρήσει informare & actuare.

§. II.

Ad oculum enim patet, & quidem clarissime, quod omnino planè singulaq; corporis animati membra nutriantur, augeantur, vegetentur, ergo necesse est Formam seu animam, omnibus iisdem membris adesse, ejusq; totalitatem tantam esse, quantum est subjectum ipsum vivum. Nulla quippè actio vitalis institui potest citra agentis præsentiam, nec Forma seu anima operari nisi adsit, propria quippè à subjecto separari impossibile esse, eodem nihilominus salvo remanente, sobria Philosophia & rectæ rationis dictamen dicitant. Est igitur haud malè instituti animi, veræ Philosophiæ, sanisq; eruditorum & prudentum iudiciis non reluctari. Fateor quidem hanc positionem meam videri novam & in lubrico positam, alexq; esse maximè ancipitis, re tñ. intensiori animi acie extra & in eute pensitatâ, non queo quin eandem adstruam, motus rationum propugnaculis exinde petitis, quia formæ sunt ab omni quantitate immunes, adeoq; omnis extensionis quantitativæ expertes. Quantitas quippe consequitur materiam ceu proprietas, effectivè ab ipsâ fluens atq; dimanans, ergo nequeunt in spatio existere per partium ad differentes spatii partes commensurationem, adeoq; sunt totæ ubicunq; sunt, totæ in subjecto & qualibet ejus parte, quod exinde damus probatum, quia potentia formarum per resultantiam quandam ebulliunt ab ipsis formis, tanquam accidentia propria effectivè inde derivata, quæ alibi existere nequeunt nisi in

ſi in ipſis formis, quæ ſunt vere earum principia & cauſæ ef-
 ficientes, ergò quia operationes animæ ſeu formæ adeò inſunt
 omnibus membris, ut nullum eorum actuali earum præſentiâ &
 informatione deſtituatue, pariter etiam neceſſariò ſequitur.
 Formam partem extra partem non habentem omnibus etiam
 iisdem addeſſe. Sed in contrarium ita nituntur adverſarii hoc
 elyſeo muniti: *Quæcumq; anima ſeu forma conſiſtit tota in to-
 to, & tota in qualibet totius partiçulâ, illa eſt ſpiritus. Atqui
 leonia, urſi, coryli anima ſeu forma eſt tota in toto, & tota
 in qualibet horum partiçulâ. E. Leo, Urſus, corylius ſunt ſpi-
 ritus.* Hoc argumentum in fronte quidem & primâ ſpecie ali-
 quid polliceſti videtur, penitus verò id inſpiciens in reſeſſu
 nihil ſolidi repræſentare video, quia ſpiritualis eſſentiæ formalis
 ratio non omnimodè, ſimpliciter & abſolutè conſtitui poteſt
 in formis ſpiritualibus, eò, quod totæ conſiſtant in ſubjecto &
 totæ in quolibet ejuſdem membro, quod informant & actuant,
 ſed hoc illis cum aliis formis ſubſt. commune. Veritatis funda-
 mentum huic adſerri accedit inde, quia proprietas iſta to-
 taliter inſeſſo toti, & euilibet totius parti, his æq; ac formis
 ſpiritualibus competit, idq; ideo, quia cujuſlibet extensionis
 quantitativæ expertes ſunt, haud ſecus ac iſtæ. Indiviſibilitatis
 quippe formalis ratio non *πρωτης* & primariò dependen-
 tiam ſuam habet ex eſſentiâ ſpirituali, ſed potius ex quantitatis
 earentiâ, nam ſi queratur quare eſſentiæ ſpirituales gaudent
 indiviſibilitate ſeu inextenſione? Reſp propter extensionis quan-
 titativæ earentiam. Hoc idem Calov. Magnum huius Eruditi orbis
 lumen confirmat, pag. 94 195. *Quicquid enim quantum eſt, illud
 indiviſibile adeoq; corporea malè eſſe oportet ac partiç habere extra
 partem. Quantitas quippe & extenſio partium præſupponit
 corpus ſeu materiam.* Quibus ſanè verbis appoſitè indigita-
 vit & veriffimè radicem diviſibilitatis eſſe quantitatem & ex-
 tenſionis potentiam. Radicem verò indiviſibilitatis eſſe quanti-
 tatis & poſitionis partium extra partes immunicitatem. Uti e-

uis qui vult quantitativam extensionem de corpore naturali demonstrativè ostendere, pro medio arripit materiam hoc modo; omne materiatum est quantum. At omne corpus naturale est materiatum; Ergo. Ita è converso & in oppositum, qui vult immunitatem quantitatis indeq; resultantis indivisibilitatis de formis demonstrare, ille pro medio sumit carentiam materię hoc modo: Quicquid est materię expers, id est expers quantitatis & per consequens divisibilitatis. Atq; omnes formę &c. E.

S. III.

Hinc ergo nullatenus sequitur, quod omne illud quod extensionis quantitativę non est susceptivum, & immune à divisibilitate sit spiritus. Quod luculenter satis exinde evinco, quia dantur accidentia spiritalia omnis quantitatis expertis, divisibilitate carentia, tota in toto consistentia, quod ex lögâ eruditorum observatione & verissimâ experiētiâ patet, ea ideo spiritus esse, adserere, est ἀτόπων ἀπορία. Formas enim substantiales non esse spiritus statuimus, esse tamen spiritualis naturę & essentiam habere, si non cum cæteris spiritibus univocam, saltem istis quodammodo analogâ. Quippe ratione sui omnimodam involvunt incapacitatem & repugnantiam ad habendam extensionem & divisibilitatem. Est namque forma æque tota in minimo è glande quercinâ emergente germine, ac in procerâ quercu. Neque forma seu anima, quę est in minimo ramuseculo minor est, quàm quę est in tota arbore, quippè in ipso ipsius vitę & vitalium operationum æque illustres apparent indices, ac in ipsâ vastissimâ arbore. Ignis pariter & aquę forma in ἀτόμω æque perfecta est totalitate essentię, ac in maximâ eorundem mole. Hinc fluit argumentum: Cuicumque non competit ubiquitas, nec tamen spatii occupatio, nec circumscriptio localis, eidem competit τὸ πᾶν definitivum & facultas seu ratio essendi totum ubicunque est. Atqui formis substantialibus non competit ubiquitas, nec tamen spatii occupatio, &c. E. Connexionem Majoris esse veram cum nemo dubitet, eam hic probare non

non necessum duo. Minoris lux satis superque exinde incla-
rescit, quia esse circumscriptivè in loco supponit corpoream
molem, & partes inde pullulantes quantitativas, in quantum hæ à
partibus spatii, illud à toto spatio commensurationem habeat.
At omnes formas substantiales à corporibus immaterialitatis dif-
ferentià in immensum discriminari, illos, qui in scientiæ natura-
lis studio non leviter sunt versati, fugere nequit; circumscriptiva
quippe locabilitas est propria affectio corporis seu essentielle conse-
quens naturã corporis, mediante quidem quantitate ei competens.
*Confer. Calov. p. 197. Meis. quest. Met. B. Thur. Met. part.
Gen. Cap. 7. pag. 157. & From. Met. Lib. 2. cap. 7. Quest. 5.*

§. IV.

Dehinc ne divisionem statuentes obtineant, quod obti-
nere laborant, probè sciendum est ex surculorum *ἐμφυσία*,
seu infusione invalidam peti demonstrationis vim atque ratio-
nem, pro statuminandâ formarum divisione. Licet enim isti sur-
culi ab ipsis arboribus animæ haud expertes divellantur, proin-
de tamen non statim necessariò sequitur ipsarum arborum animas
in surculos migrare, aut earum particulam aliquam ab ipsis
animabus separari & ex iis in surculos deferri, sed prorsus novas
formas specie non diversas, nec numero easdem produci & com-
municari citra omnem earum divisionem, quæ si fieret, nulla pro-
sus speranda foret propagatio, eum è divisione non modò in-
signis quædam mutilatio oritur ac imperfectionis gradus, sed &
totalis earundem interitus & annihilatio. At jam contrarium e-
vincit evidentia perfectorum effectuum, arboribus pariter & ip-
sis surculis competentium. Equè namque perfecta deprehendi-
tur arbor post, ac ante fractionem surculorum, qui etiam non
minus ac arbor, ex quâ separati, crescunt, frondescent, vegetan-
tur & fructus protrudunt, qui necessariò requirunt causam
realiter & perfectè influentem cum ipsis surculis traductam.
Quiescente enim causâ aut læsâ & mutilatâ per divisionem
influxus operativus etiam mutilatur & cessat. Tenendum

ergo furculos istos quidem accepisse animam seu formam ab ipsâ arbore, ante divulsionem, salvâ nihiloscuius existente, integraque remanente animæ ipsius arboris *vis*, non partialem, sed totalem scilicet per communicationem, peracto generationis opere, in quo peragendo ipsa forma terminum se & veram proximamvè formationis causam sistit beneficio gemmarum cortici adhærentium, seminisque particulas latentis intra viscera essentia suæ tenentium, arboremque de novo inde producentium. Læsis verò aut sublatis gemmarum protrusionibus, animarum propagatio pariter desperata res est, earum namque productionem animarum formationem involvere constat. Idem iudicium esto de ramis salicis excisis, qui terræ mandati in arborem crescunt, in quibus vis prolifica & spiritus spermaticus in parenchymate seminis delitescens ex fibris per totum salicis corpus diffusus est. Timidè certè hoc adfererem & ambiguus fidei, nisi rectæ rationis dictamen, firmæ rationes & fidissima huic adsertioni ab excellentissimis Philosophis testimonia essent. Audiatur hac de re Sennertus *Hyp. 4. Cap. 6. pag. 223. Patet, ait, rectius dici, animam multiplicari, quam dividi. Cum enim nihil dividatur, nisi quantum, quod habet partem extra partem, anima verò cum quanta non sit, nec habeat partem extra partem, propriè non dividitur, nec per se, nec per accidens.* Nostros hic partes vindicat eximiè Eximius ille Philosoph *Sperlingius insit. Phys. L. 1. C. 3. Q. 3. pag. 132. & defens. part. 2. C. 14. p. item 427. C. 13 p. 417 Dissert. de trad. Cap. 16. p. 331. verba ista se habent: Tradux est propago seu pars ab arbore scilicet, & in aliam arborem traducta, hoc unum præ se ferens quod generans genito communicet formam non quidem per divisionem, nec per transfusionem, sed per novam formam novæ speciei quidem ejusdem, numero vero diversæ productionem. Huc respexisse etiam videtur Meisnerus, in *Phil. Sob. pag. 1031. sect. 4. si formæ quante sunt, statuenda est dimensionum penetratio, que in ab omnibus nature consultis veluti res impossibilis dudum est**

proscripta. Arist. lib. 7. Met. v. 7. inquit omnis forma confu-
 sit *ἰν ἀτόμῳ*. Scal. exercit. 12. f. 2. Non patiuntur formæ divisio-
 nem, sed exercit. 12. f. 15 cum forma se extendit in materiam
 novam applicatam promovet se, non augetur. Exercit. 307. 17. for-
 mam si dixeris, immaterialitatem & simplicitatem intelligas
 Exercit. 307. sect. 17. Adæo divina res forma est, ut cum sit sub-
 stantia aliam totam sui impleat substantiam, ut ex utrâque
 fiat unum. Vide adhuc Dictionum Sperl. Dissert. de Trad. C. 2. pag.
 8. 9. 10. & sequentia & cap. 8. pag. 28. & eodem cap. pag. 101. Et
 Exercit. 11. prop. 3. p. 192. Ex dictis ergo consecrariū est formas sub-
 stantiales omnium plantarum omniumq; brutorū divulsis mater-
 riæ quibusdam particulis, non dividi seu mutilari, sed revera re-
 trahi, & ut in materiæ accretione non extensionem patiuntur,
 sed tantum promovendi se facultate gaudent: æquali planè
 modo in ejus divisione non dividuntur, sed ex particulis ab-
 scissis verè remeant & omninò retrocedunt. Dissectis ergo ser-
 pentibus aliisque insectis plurimas in partes, quampiam egregiè
 mobilem animadvertimus, non tamen motus ille ab ipsa for-
 ma specificâ resultat, sed ab ipsis spiritibus agilibus, qui adhuc
 post emigrationem animæ seu formæ corporis particulas
 aliquantisper agitare deprehenduntur. Neque ab hoc ablu-
 dit B. Sperling. Sed mihi *ὁμόψυχον* est. *At parvi*, inquit,
res hæc ponderis, cum spiritus id agant, non divise anima partes.
pag. 145. De hac controversiâ fortassis uberior dabitur in ipsâ
συζητήσεσι disquirendi ansa.

§. V.

Ex hisce licet satis luculentum sit existentiam formæ subst.
 mediam inter corpus & spiritum obtinentis naturam, à nemi-
 ne in dubium adduci posse verè, atque adèo illam ad mini-
 mum eo demonstrationis genere demonstrari posse, cui nemo,
 nisi pertinaciâ potius & animi obstinatione, quàm rationum
 momentis rem gerere velit, rationabiliter contradicere queat.
 Nihiloscilicet tamen adversarii necdere strophas pergunt spretisq;

quibus vix similia ne dum fortiora unquam adducere possunt; rationum fundamentis, & receptis passim in accuratius Philosophantium scholis placitis recentiora, melioraque se scire jactant, eâ scilicet intentione ut sic declarent se non ad ineptas redactos. Undè talem nectunt haud contemnendæ illationis nodum: *Quicquid naturaliter demonstrabile est, illud cadit sub sensuum judicium, vel naturalem mentis cognitionem. Atqui Formæ subst. non cadunt sub sensu vel naturalem mentis cognitionem.* E. Majorem ni fallor exinde nituntur corroborare, quia sensus à Deo sunt modi & vix hominibus concessæ, quibus intellectus humanus suis quasi remigiis subvectus in rerum naturalium notitiam penetrare queat. Nexum Minoris etiam, cui fundamenti levitatem adversa pars superstruit & absurdam suam sententiam, exinde probare videntur, quia species intelligibilis emanat è phantasmate, quod est species sensibilis in phantasia, sed nullæ dantur species sensibiles formarum, ergo nec intelligibiles.

§. VI.

Ut verò ficulneæ hæ objectionum fibræ verecundam veritatis faciem in aprico positæ cerussatâ meretriciæ suæ fraudis fronte non fœdent, sed exiguâ duntaxat veritatis aspergine & humore evellantur, probè ex iis tenebras his distinctionum radiis discutiamus, distinguendo scilicet inter notitiam abstractivam & intuitivam; inter id quod κατ' αὐτὸ seu per se & directè, & id quod indirectè & ratione alterius sensuum beneficio est perceptibile, imò inter demonstrationem à priori & posteriori. Abstractiva dicitur illâ notitia, cujus ductu res non quidem in se suaque essentiâ, sed ratione alterius innotescit. Intuitiva verò rerum notitia, illa est, cujus beneficio res non in alio aut ope alterius, sed in se ipsa suaque essentiâ perceptibilis est. Quibus ita præsuppositis cuilibet conspicuum est, Æthiopem lavare, & omnem operam oleumque perdere illos, qui allato isto argumento utuntur pro destruendâ formâ subst. Notandum

tandum ergo: connexionem Majoris duplicem fovere sensum? Et quidem primò hunc; Quicquid naturaliter demonstrabile est, illud sub sensuum judicium, vel naturalem mentis cognitionem cadit à priori seu per se immediatè & directè; Absolutè intellectam Majorem, veritatis pedamento haud inniti firmiter dicimus, ut enim aliquid intellectui sit cognoscibile, sufficit si cognoscatur notitià abstractivà, & sensuum ministerio. Sic exempl. g. humana ratio utut ignorantix tenebris obscurata ex effectu præcognito in causæ cognitionem penetrare potest, licet à nullo cognita fuerit causa, sufficit enim quod cognitus fuerit effectus, arguens immotè causam actu existentem.

§. VII.

Insuper Distingv. inter difficultatem & attingendi impossibilitatem, occurrit quidem in cognoscendis rebus è lumine naturæ difficultas, at non impossibilitas. Difficultas cum sit industria & labore superabilis cognitionem non debet tollere, sed ad eam magis ac magis extimulare. Secundò hunc habet sensum; Quicquid naturaliter demonstrabile est, illud incurrit in sensus abstractivè & indirectè, seu mediatè & per aliud, hoc modo fallit minor, quod scil. formæ subst. non incurrant in sensus à posteriori & per aliud aliquod prædicatum ab ipsis proveniens nobis notius, quam sit ipsa essentia earum. Medium enim cujus beneficio demonstratur aliquid, debet esse notius quoad nos re demonstrandâ, est namq; demonstratio modus manifestativus ignoti per notius, geminæ namq; sunt scilicet, & duo quasi crura, quibus ambulat omnis omnium scientiarum integritas & essentia, *recta sc. ratio & vera experientia*, quæ quasi amico vinculo inter se sociatæ & altera alteri præbet auxiliares ac famulatrices manus, at multijugæ operationes formarum subst. sensibus & experientiæ observationibus percipiuntur, seu multis, iisq; radiis solaribus clarioribus probationum modis jam ante edoctum. Ergo à negatione unius modi ac cognitionis medii ad negationem omnis cognitionis infirma

est collectio, seu à negatione cognitionis perfectæ & omnimodæ, non sequitur negatio cognitionis aliqualis & quodammodo perfectæ. Sicut enim siderum principis claritatem fixis oculis intueri & sustinere quis nequit, nisi forte per ipsius imaginem in aquis quiescentibus impressam: Pari etiam modo in rerum oculorum tunicis imperceptibilium contemplatione, causarum & principiorum claritatem ingenii oculis nemo sustinere potest, nisi per adumbrans simulacrum effectuum ab ipsis causis immediatè fluentium.

§. VIII.

Ceterum ne de propriis solummodò argumentorum rationem vindemiam instituere videar, Philosophorum fores, haud pigebit ire pulsatum, ut, quid hæc in re senatus Antiquorum senserit, indagem, ex quorum numero se sistit, imprimis. *B. Bernhard.* *Miranda prorsus, inquit, & miseranda humanarum conditio animarum, quæ licet tam multa foris ingenii vivacitate percipiant, nulla tamen perspicacitate semetipsas, sicut sunt nosse aut cogitare sufficiant, sed egent omninò figuris & ægnimatibus quibusdam corporearum similitudinum, ut ex visibilibus & exterioribus possint vel aliquatenus invisibilia atquè interna conjicere.* Huic sententiæ magni illius *Galeni* i. de Temp. C. 8. consentit auctoritas; *ergo licet, inquit, hæc formæ tam abstruse & nobis latentes sint, non tamen eas esse penitus negabimus: Cum à nostrâ ignorantia in scrutando naturam, ad negandam rei essentiam, est funem ex arenâ nectere.* Quæ concisiori verborum serie, quid aliud censeam nobis adumbrari, quam quod à nostrâ non animadvertentiâ, & prodigiosa inscitia ac cæcitate, in scrutandis rimandisq; naturæ arcanis, ad prorsus denegandam ipsius rei existentiam absurdam esse collectionem. Sequitur ergo, cum formas has non per se, speciemq; suam propriam ob cæcitate intellectus cernere possimus, in operibus ceu in speculo adumbratas earum essentias intueamur. Infinita enim entiaveniuntur in admirando naturæ territo-

rio, neq; visui neq; tactui exposita, quorum tamen actualis existentia negari nequit sine insigni quadam absurditate. Sic quæ in veribus torrentur fercula, ab eo, qui sensuum ministerio percipitur igne, minimè affantur, & quamvis plerumq; dicta fercula tantâ vi penetrativâ tangat, ut exurantur tandem, neq; idèò tamen visus administrâ ope ignis ille perceptibilis est. Sic per aëris vastitatè tempore æstivali, infinita atomorum ignearû agmina dispersa huc atq; illuc invisibili modo vagâtur, à principiis ostensivis, si non πρώτως & primariò talibus, δευτέρως & secundariò evidentèr demonstrantur. Sic qui navim aliquam per incerta undabundi maris tempestatumq; volvi, & nunc ceu ad sydera usq; fluctuum tumore extolli, nunc iisdem subsidentibus in abyssum profundissimam prorui videt, gubernatorem, citra cujus præsentiam & prudentem gubernationem naufragium jam jam factura foret, oculis & visu comprehendere nequit, exinde tamen ejus solertiâ & directione eandem regi si negaverit & cerebro certè & intellectu carere concluderetur. Perquàm igitur absurdum est formas quâ tales visu & oculorum acie comprehendere velle, cum nec corpora omnia à nobis sensuum ministerio percipi queunt, sed saltem quæ mixturæ & compositionis gaudent manifestioris beneficio, certamq; de se projiciunt radorum aciem.

CAP. VIII.

§. I.

Hisce nunc ita quadantenus sufficientis confutationis sole dispulsis errorû nimbis, vela allubesceret contrahere, & sub sereno veritatis phœbo securè quiescere, sed en? foribus quasi effraâis, furentius in scenam profilit cataphracta adversæ partis echors, & quasi fulminis hoc ictu nos confundere satagit: *Cuiusque non per se, sed beneficio alterius competit subsistentia & suus existendi modus, illud non est substantia sed accidens. Atqui formæ non per se, sed beneficio alterius competit subsistentia & suus*

suus existendi modus. Ergo. Fundamentum & colorem sub-
sumptioni quærunt exinde, quia omnes hæ formæ à quibusdam
nostratum vocantur materiales, eò quod in corporibus fiant,
operentur & dependenter existunt. Sed quid aliud tormento
hoc largo nugarum & absurditatum, imò & falsitatum effici-
unt adversarii, quàm quod capti hoc volandi prolubio & va-
næ eruditionis fiducia pennis suis nimis sibi placentes,

- - - - - *Tollantur in altum,*

Ut lapsu graviori ruant;

quam quod ipsi sese transversos præcipitent in errorum devia &
pessundati veræ assertionis meæ jubare, quo rationum me-
arum momenta præfulgent. Quod ut palam fiat, notan-
dum rò dependenter in alio existere, diversimodè in Philoso-
phorum circo explicari. Accipitur primò *κρίσις* & in sen-
su proprio, idque pro dependentiâ effectivâ, quomodo cuncta
creata dicuntur ita dependenter Deum respicere, ut, quamvis
propriam habeant existendi modum, non possint non depende-
re a Deo; vel de dependentia subjectiva, cujus beneficio acciden-
tia à subjectis suis ita dependent, ut extra ea, sine implicatio-
ne contradictionis consistere nequeant, quâ ratione dicuntur à
Bedâ Entia ad aliquid eeu propagines entis. Secundò *ἀκρίτως*
& *γενικῶς*, pro quavis dependentiâ, secundum quam, quæ-
vis res locata dependet à suo loco, ita ut non possit esse nisi ex-
istat in hoc vel illo loco.

§. II.

Juxta hanc acceptionem, non aliàs formis sum existen-
di competere modum beneficio materix facile concedo. Quibus
pencilatiùs perpensis, sinè umbone & vulnere repelli potest
telum, modò in castra nostra injectum, quò formas vulnera-
sas è numero substantiarum exterminatum ire satagunt. Quod
ut palam videatur, dicto spiculo remissiori arcus nervo vibra-
to, hunc clypeum opponimus, scil. *Distinct.* quâ distinguitur
inter

inter quamvis inexistentiam *in yves* consideratam, quæ substantiis ipsis competit, & inexistentiam strictè & in rigore acceptam. Quæ breviter & perspicuè præsuppositâ, inficiamur minorem cum suâ probatione. Evidum enim est superius Formas à materiâ separatas existere, & eadem corruptâ non statim unâ intrinsecè & ex suâ interire naturâ, nisi extrinsecè saltem & per potentiam soli Deo obedientialem. Sicut enim ex nihilo negativo nihil fieri potest, ita nec aliquid Physicè in purum putum nihil sui redigi; Divina & infinita Dei potentia ad utrumque requiritur, cum verò Deus incomprehensibili suo consilio, rerum vicissitudines decreverit, nulla videtur apodicticâ ratione stabiliri posse Deum ante diem revelationis omnium has formas annihilare. Quod ergo formæ sint substantiæ & non accidentia, proporrò demonstrabile est ex immediatâ entis in substantiam & accidens divisione & oppositione. Quodlibet enim ens vel est substantia vel accidens, tertium ceu suâ natura extra administratum alicujus substantiæ operationes producat, qui heic vult quærere, quærat nodum in scirpo, & alitem educare gestit, cujus nondum in ovo ducta appareant lineamenta, hoc est medium inter accidens & substantiam demonstrare allaborat, sed operam certè oleumque perdit. vah igitur &

Heu vanas hominum mentes & pectora cæca!

Quod verò præterea appellationem illam attinet, quæ formæ dicuntur à quibusdam nostratium Materiales, sciendum est indè nihil periculi nostræ sententiæ imminere, quin formæ substantiales per discursum rectæ rationis ab illarum effectuum speculo excitatum, rectissimè dicantur immateriales. Omnis namq; substantia vel est immaterialis & ab omni quantitate, atque adeo corporeitate abstracta, vel materialis seu corporea, indigentiam supponens perfectionis scilicet ab alia immateriali comparte participandæ, quæ opponuntur sibi invicem ἀντιφατικῶς vel per oppositas differentias, ut nullum eas inter admitti possit medium. Et licet plurimis in rebus denominandis ad morem

vulgi necessitas cogat nos loqui, & ob verborum penuriam & defectum iis terminis uti, qui in familiari sermone usurpantur, non diffidendum tamen est hominum loquendi formam & rationem à rei denominatæ veritate & innatâ intimâque indole & proprietate sæpissimè in immensum dissentire, & gravissimè errare eos, qui potius ad nuda verba & appellationes, quàm ad res sub iisdem intellectas attendunt. Sic vulgariter dicunt Sveci fast *Wäder* cum tamen ita non sit nisi extrinsecâ saltem denominatione. Vide Disp. meam de Aëre, p. 55. & seq. sic dicimus sompt *Hyd* cum tamen nullum in rerum naturâ vacuum datur spatium. Posito E. & non concessio, neque in æternum concedendo quod formæ essent materiales, non tamen tales forent quoad rationem essentia & *ὁμοιοσίαν* seu identitatem substantialem cum corporibus, sed ratione *τῆς ὁμοιοσίας* seu similitudinis cujusdam cum natura corporum & saltem denominativè seu appellativè. Sic Salvator vocavit Herodem vulpem. Judæos viperarum progeniem, qui tamen ita non erant quidditate & naturâ. Hinc ergo patet eos qui statuunt formas esse materiales & nihilominus diversas à corporibus, *Evitatâ Cærybæ in Syllam incidere, & ex eraticulâ*, ut dicitur, *præcipites in prænas prolabi.* Nam esse materiale suâ naturâ & diversum esse à materiali *σιδηρόζυλον* est & apertissima contradictio *ἐν προσκειμένω.* Nam quomodo diversa esset forma ab ipso corpore si æque materialis esset ac ipsum Corpus. Ut ergo sensus sub hujusmodi denominationis formarum cortice latens melius aperiat, plurimum prodesse videtur ad hanc rem adhuc prænotare nullam ex formis substantialibus formaliter, *συνωνύμως* vid. univocè & *ἰσοπῶς*, seu *κατ' ἀλήθειαν* atq; *κυρίως* spectatis, materialem seu corpoream esse seu rectè appellari, sed æquivocè saltem *ἑκέρως* & *κατὰ δόξαν*, quadam similitudine, instituto & opinione quorundâ philosophorû. Sic Josephus vocatur pater Christi apud Lucâ non *κατ' ἀλήθειαν*, sed *κατ' ἄνθρωπον* seu, *κατὰ δόξαν.* Οἷον

illa ab omni hac diversissimâ essentiam, diversum & multis modis efficaciorum operandi modum, diversam denique in effectus influendi rationem virtutemque habet; quâ absolutè loquendo materia sibi relicta planè destituitur seu ad satiem in antecedentibus id ostensum.

CAP. IX.

§. I.

Evolutis huc usque sollicitè satis & prolixè iis, quæ tum in nostram, tum contra Cartesianorum minus rectè consentium sententiam haud parum facere videbantur, non alio fine, quam ut ex prolixa hac, eâque verissimâ formarum actualis existentie exhibitâ probatione, vera quoque earum innotesceret natura, nunc de definitione earundem conficiendâ, tractandi provinciam Disputationis pertrahendæ series nobis injungit. Abstrusam namque omnium rerum naturam adæquatè & nervosè exponit, earum definitio, citra quam, quod firmum ac stabile futurum sit, designari nihil potest. Hæc juxta logicorum decreta in duplici consistit differentie gradu, nominali scilicet & reali. Utramque hoc in discursu de formis delibabo, in illâ breviores, in hac paulo prolixiores ducurus lineas. In definitione nominali tria quidem accuratè observanda occurrerent, utpotè primò vocis Originatio seu Ratio denominationis. Secundò termini æquipollentes. Tercio Æquivocatio seu diversarum acceptionum sequestratio. Etymologię tamen & Synonymię enodatione brevitatis ergo impræsentiarum omisâ, Vocabulum formæ à suis ambiguitatis involucris eximendo aliquantisper inhærebō, quàm ejusdem realempandam aggredior definitionem, idque prudenti Philosophi mōitu dicentis: *æquivoca semper sunt distinguenda antequam vel definitione definiri, vel divisione dividi, vel in predicamento reponi possunt.* Quibus verbis indigitare voluit vocum exquisitiorum ut plurimum in arduis & abstrusis controversiis, rebus ventilandis maximam illustrationem adferre, earumque naturæ ignorantiam, copiosissimam è contra erro-

tum exhibere lernam, cupidumque ipsius rei indagatorem in proposito retardare & difficultatum implicare tricis.

§. II.

Tenendum proinde est vocabulum formæ esse ἐκ τῶν πολλῶν λέγομένων. Sumitur enim in sensu Metaphysico, pro totâ rei quidditate, quæ alio nomine forma totius appellari solet, & omni Enti tam simplici, quam composito competit. Secundum hanc vocis considerationem, sequentes termini æquipollentes sunt pariq; valore gaudent: forma, essentia, quidditas & natura. Hic tamen scire juvat hæc inter nomina aliquod duntaxat intercedere discrimen accidentale. Titulo namque formæ 1. decoratur prout dat distingvere. Essentiæ quatenus dat constituere. Naturæ quatenus dat operari. Et quidditatis prout per definitionem inclarescit. 2. pro differentiâ ratione magnæ infusius convenientiæ, quam cum ea habet, sicut enim dat esse rei tam artificiali, quam naturali, ita etiam differentia exhibet esse speciei. Et quemadmodum forma est altera pars compositi essentialis; æquali prorsus modo differentia est altera pars speciei essentialis, & ut forma restringit & coarctat materiæ ἀοριστίαν, pariter etiam differentia constringit atque determinat genus ad certam speciem. 3. Pro ente simplici, quo sensu Ens Entium Deus, intelligentiæ, animæ humanæ, in statu separationis dicuntur formæ, non ratione informationis, sive substantialis, sive accidentalis, quasi ad corpus aliquod seu materiam κατ' ἑσῶ informandam & actuandam influerent, sed respectu naturalis suæ simplicitatis, eò quod simplici gaudeant naturâ, cui infra spheram lunæ, nihil ita ac formam convenire constat. 4. Pro externâ lineamentorum & eleganti Corporis contextura & conformatione atque nitidâ pulchritudine, qua partes convenienti combinatione & figurâ, quodam lepore & decoris suavitate conspirant, quo sensu forma & figura intra pomœria prædicamentorum indifferenter continentur, & ad quartam qualitatis speciem referri debent. Unde Ovid:

*Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio forme damna rependo mea.*

6. Pro exemplari seu ideâ & normâ, quam agens per intellectum in operando imitatur, & forma appellari solet, partim respectu agentis, quod suo modo informat, inq; actu causandi constituit, ut sit aptum atq; sufficiens ad operationes producendas, partim ratione rei formatæ, cujus existit imago. 6. pro externâ causâ motrice, quâ ratione nauta dicitur navis, cui insistit, & suâ directione præst, forma assistens. 7. Pro physicâ seu certâ specie causæ, à fine efficiente & materiâ realiter divisâ, quæ ultima acceptio ad præsens institutum exeditissimè se expandit.

§. III.

Præmissam hanc onomatologiæ qualemcunq; evolutionem, consideranda excipit ipsa pragmatologia, seu rei definitio, circa quam commodè struendam, primus occurrit labor, qui dissentientes plurimorum super hoc negotium mirè inter se altercantium opiniones intentius expendere desiderantibus haud parum molestiæ exhiberet & difficultatis, sed ei tanquam ad institutum nostrum parùm facienti, ne opus in immensum excreseat, jam nunc parcimus, & citra præjudicium aliorum ad definitionem ceu metam nostri laboris, formæ assignandam animum cum crenâ convertimus, ne aliàs mutila esse & nobilissimâ sui parte destituta videatur nostra dissertatio.

Forma est causa interna, per unionem sui cum materiâ dans esse corpori naturali.

Hanc definitionem ut eò evidentior evadat, in partes suas essentielles studiose hic evolvendas dispescere necessarium duco & utile, quarum imprimis sese nobis sistit terminus seu conceptus communis, quem eundem unâ cum formâ ipsâ materia habet, sunt quippe quasi species univoce sub eodem genere contentæ, quod binis hisce vocibus: causa interna, fit palam.

Formam verè esse causam, quoniam ex superius adductis prægnantibus rationum momentis sufficienter satis evictum est, hæc idem prolixiori rationum serie evidens non redderemus, nisi nonnullæ adversantium tempestates ea hic adflarent, & quaterent licet enervi & invalido ariete, dicentium formam è censu causarum excludendam esse propterea, quia causarum est efficientis: At causatum esse, & causam esse, est ἀντιστοιχία & implicatoriū. Resp. non esse ἀόριστον unam eandemq̄ rem, pro diverso considerandi modo, esse causatum efficientis, & respectu alterius ejusdam causati causam. Anima rationalis est effectum Dei, & nihilofecius alio respectu causa formalis hominis, à Deo itidem producti. Pari modo etiam forma artificialis est effectum artificis, & tamen alia sui consideratione formalis causa operis artificialis, ab eodem artifice producti. Majoris evidentix ergo scire conducit, formam ad quatuor potissimum res intuitum & ἁίον seu relationem involvere, nim. 1. ad causam efficientem. 2. ad materiam. 3. ad operationes ab eadem obullentes, 4. ad effectum formatum. Fundamentum primæ relationis radicum esse in respectu causæ ad effectum exinde evincitur, quia forma respectu efficientis, cujus beneficio in materiam introducit, effectum est, & ita considerata non causa sed effectum dici consuevit. Secundæ ἁίον seu relatio fundatur in mutuo subjecti & adjuncti respectu, forma enim respicit materiam ceu adjunctum receptum, ad adjunctum recipiens. Hæc pariter relatio à nativâ & propriâ formæ causalitate diversa est ac aliena, nam nullum adjunctum prout adjunctum, est forma sui subjecti. Tertiæ quod attinet relationem, quæ formas inter ejusq̄ proprias operationes intercedit, fundamime nititur in respectu efficientis & effecti. Forma quippe est principium activum omnium potentiarum suarum & effectuum, qui conspiciuntur in suppo-

fito seu informato. In 4. deniq; relatione propria causandi ratio ipsius formæ fundatur.

§. V.

Evidentiã ita pro ingenii viribus formæ causalitate, ejus ulterior theoria, altius aliquantò in traditam inquirendum esse definitionem exigit, in quã ut haud incommodè nos fecisse confidimus; quod formam internam vocavimus causam, sic eandem adhuc uberiori interpretationis luce illustrare haud piget. Ut ergo formam esse causam internam extra omne ponatur dubium, hic rò internum & externum ex obscuritatis evolvendum est involucris. 1. Ratione τῆς ἑσίας consideratur, quomodo internum dicitur quod essentiam corporis non secus ac pars per communicationem proprii constituit; Externum verò, est illud quod essentiam corporis οὐσαντικῶς non ingreditur, sive aliàs extra, sive intra subjectum consistit. 2. Ratione subjecti, denotaturq; sic voce interni quicquid ipsi inest subjecto; Externum quod adhæret, adjacet, circumstat, unde quod est internum per τὴν ἑσίαν, non est protinùs internum ratione subjecti. Juxta priorem sensum, forma causa interna definita. Sic E. g. anima humana respectu Corporis organici, rectè dicitur internum quid, ratione subjecti, corpori quippè humano ad modum adjuncti non partis constituentis inexistit: Respectu autem totius suppositi dicitur internum quid per essentiam, quia οὐσαντικῶς ejus substantiam intrinsecè permeat ceu altera pars ad constitutionem essentialem rei. Ratione functionum suarum utpote intellectus, dicitur externum, respectu τῆς ἑσίας, quippe essentiam intrinsecè constituendo earum non ingreditur. Hinc ergo elucet formam esse causã internam, quia illa & Materia, quarum utraq; essentialem partem constituit, hujus sunt convenientiæ ut ambæ earum operativum influxum importent ad intrinsecam rei οὐσίαν. Illa per modum potentie essentiam inchoando, hæc per modum actus eandem perficiendo, actuando, formando & poliando.

Terminus proprius seu restrictivus sequentibus expressus apprehenditur verbis; *per unionem sui cum materia dans esse Corpori naturali.* Qui terminus ut eò manifestior evadat, singulae eam constituentes voces veniunt enodandæ. Quarum omnium primò occurrit particula *per*, quæ cum meris ambiguitatis terminis scatur, ἀνεξαρτήτως observandum est, hanc quandoque denotare medium cujusvis ordinis & loci, sic medium dicitur aër: quandoq; causam instrumentalem, sic ignis dicitur calefacere per calorem: quandoque subjectum; sic paries dicitur coloratus per superficiem, hoc est secundum superficiem: quandoq; etiam causam efficientem, sicut nota est è longo usu trita loquendi ratio, *per me, per te, per illum* hoc commissum est. Quandoque causam materialem, sic compositum existere dicitur *per suam materiam & formam.* Quamvis verò diximus cum materia, hoc ipso tamen intellectum volumus materiam non nisi inchoativè tantum & incompletè, solam autem formam perfectè & completè operari & dare esse rei. Præpositio γὰρ *per* igitur quando est proprius causæ formalis character & index, significat istam habitudinem, per quam ceu medium aliquid κατ' ἑσώ & per modum actus, influit ad οὐσίασιν alterius, eique determinatum dat esse.

Per vocem corpori naturali in definitione expressam non innuitur materia, ad cuius ἔσώ non influit constituendam, sed ipsum formæ correlatum, totum suppositum seu effectum formatum, cujus respectu actum suum formalem exercet, illudque constituit & informat. Neque hic reticendum est informationem in duplici spectari differentia, accidentali scilicet & substantiali. Illa est cujus beneficio quid tribuit esse non simplex, sed esse tale & κατὰ τὴν, E. g. Præceptor informare discipulum dicitur; sed accidentaliter, quia ei dat esse non simpliciter, sed esse tale, ut sit doctus. Hæc est, quâ mediante id, quod informare dicitur, alteri largitur esse simpliciter & absolutum,

ſic Formæ Subſtantiales, de quibus agitur, informant Corpora Naturalia non tribuendo iſtis eſſe accidentale & indeterminatum ſed eſſe ſuum ſimpliciter ut ſint Corpora Naturalia,

ſ. VII.

Hæc licet quodam modo ſufficienter dicta ſint pro poſitivâ eſſentiâ formarum ſubſtantialium. Coronidis tamen loco & ob evidentioſiorem adſertionis noſtræ plenitudinem, duo nobis obſervanda ſuperſunt. Primum eſt nullas formas ſubſtantiales rerum naturalium hodie vel ex idearum fonte, vel ipſius materiæ ſinu & interventu, vel deniquè ab influentiâ corporum Cœleſtium in materiæ receptaculum influere, ſed vi benedictionis divinæ per traducem beneficio ſeminis propagari ſine ullâ ſui mutatione, alteratione & diſiſione. Sciendum ergo, utut de modo, quomodo formæ ſubſtantiales propagentur, & in materiam ſubeant, exquiſitu adeo difficile eſt, ut paucis expediri hæc vice nequeat, ſine veritatis jacturâ adſeri poſſe formas ſui promotione gignere alias, quæ certo tempore, ſemine jam perfectius elaborato, in hominibus & brutis in foetus, in plantis in germina ſeſe induunt, eodem certè modo, quo in accretionibus induunt ſeſe in alimenti novam materiam. Hinc objici poſſe videtur, quod quicquid aliquando oritur, neque tamen ullam ratione ſuæ efficientiæ agnoſcit materiam, id hoc ipſo ſtatui per Creationem produci, cum creatio nihil aliud ſit, quam productio rei ex nihilo, hoc eſt ex nullâ præexiſtente materiâ. Quid verò reſpondendum nobis ſit, jam ſatis forte quis colligere poteſt ex iis, quæ jam dicta ſunt. At ſi quispiam quid amplius deſiderat, audenter adfirmaverimus formas non fieri ex materiâ ratione originis, neque ex creatione, licet generentur ex nihilo. Non illud, quia ex eo quod gignantur in & cum materiâ, non ſtatim ſequitur eas produci à materiâ, vel ex ea formaliter conſtitui. Neque hoc, per plurima namque producuntur per generationis opus, quæ tamen non ex aliquâ materiâ vel ejus

potentiâ educuntur, utpote species intelligibiles; Accidentiâ item immaterialia nobiscum cognata. E.g. Intellectus & voluntas. Ita etiam habitus notitiarum generantur in nobis sine materiâ.

Alterum notatu & observatione dignum, dicta sacræ scripturæ, quæ habentur Gen. 9. vers. 4. Levit. 17. v. 14. Deut. 12. v. 23. Inane Cartesianis præbere *κρήσφυγέλον* pro explodendâ formâ substantiali. Sanguis enim nullatenus spectat ad essentialem Corporis *οὐσίαν* in τῷ fieri, licet certo quodammodo faciat ad esse corporis constituti, ei communicando vigorem vitalem, & conservandis primis vitæ staminibus, humido scilicet radicali & calido *ἐμφύτω* materiam & pabulum conferendo ceu ultimum ejus nutrimentum. At jam non sine veritatis dispendio maximâquè absurditatis sequelâ adferri potest idem esse partem corporis constitutivam primordiale & primigeniam, & nihiloscilicet alimentitiam & nutrientem. Sequeretur enim hinc sanguinem esse nutrientem & nutriendum, quod est appositum in opposito. Et esse partem tum actualiter, tum potestativè. At ex utroq; hocce concessio multum fluit absurditatis. Absurdum ergo quoq; erit quod de sanguine ceu altera parte essentiali adferitur. Nulla etenim pars corporis, nihilque de illâ citra alterationem & mutilationem corporis abesse potest, sed jam quotidianâ experienciâ constat multum sanguinis sæpissimè effundie corpore, eo nihiloscilicet illæso salvoq; manente.

§. VIII.

Ex his omnibus & singulis jam allatis, benigne & ingenue Lector, vidisti quæ rationum firmarum ponderibus, iisq; ab ipsâ verâ experienciâ, petes quam rei firmandæ veritas, petitis, substantialem quandam dari formam conclusi: quantâ illarum virtutis varietate præclara quæ in rerum naturâ cernuntur phænomena, produciuntur. Vidisti jam adversariorum sententias, & quo veritatis fulcro firmatæ sunt eorum opinio-

nes, qui sibi ipsis non credunt, suis oculis & experientia fidem negant, quique usque adeo contendunt ac mirè sese torquent, ut rationum momentis, quid dicam rationum momentis? ut quibusdam quasi nefandis conjecturarum inanum quisquiliis id fieri non posse evincant, quod esse in naturâ quotidie vel per se vel ab aliis percipiunt, ab experientiâ discunt, ipsimet vident, & variis ab indiciis deprehendunt. Audivisti quomodo quadantenus omnium rerum principium sunt & finis, adeo ut adventu seu accessu earum esse cuncta incipiant, discessu vero quodammodo confestim desinere, exanimari, suis omnibus ornamentis privari, decrescere, exarescere ac putrescere necesse habeant; Sed desino hæc repetere, dissertatoriam hanc telam in medio adhuc quasi opere abruptens, longè plura disquisiturus, & forsan ejusmodi, ut ista haud parum adhuc lucis & certitudinis meæ assertioni adderent nisi mihi aliorum ex transverso irruentium occupationum telis exposito, aut securo, angustia certè dissertationis plus justo præter votum meum & opinionem exerescentis prohibuissent: adeo ut ea ipsa, quæ adhuc magnâ in copiâ meo currenti calamo se ingerunt, in chartam conjicere non sustineam.

§. IX.

Trutinante nunc igitur haud iniqui rerum æstimatores æquâ mente quicquid rationum bono jure adduxerim, tum in meam, tum contra adversariorum minus rectè judicantium, sententiam. Si autem à lineâ veritatis heic alioversum & in errorum scopulos deflexisse ostendar, non inanibus logis, sed rationum haud elumbium propugnaculis, agnoscam me oppidò obnoxium à partium studio alieno judici. Interim tamen meæ immotus adhæreo sententiæ, usque dum veritatis lux major ab alterâ parte affulserit, quâ quaquaversum suum jubar diffundente, pedem reducam, & ad contrariæ opinioni faventium

cursum animum meum revocabo. Hoc enim mihi semper penitus habui persuasum, (quod & nullus non sibi ingenuus) non meum constrictiois intra claustra ingenium magis ligari, quam aliorum, non esse mihi magis venalem veritatem, quam vel cuivis alij ingenuo; Qui igitur mihi non esset integrum ingenii mei velis erumpere in lucem, meoque uti genio. Et candidè pro iudicii mei acumine, discurrere de rebus, de quæis controversiæ quoque ferram alij reciprocant & disquisitionis funiculum non minùs iucundum, quam maximè conducibilem trahunt? Cur ademptam mihi crederem facultatem, curiosius in subtile rerum ipsarum descendendi scrutinium, inq; rerum causas inquirendi? & cognoscendi, *quid solidum crepet? aut picte testoria lingua?* quod cum dico, finio, ne modum excedam, & per omnia vitæ spatia ingemino

**Gloria sit Patri, sit Nato Gloria Sancto,
Gloria Spiritui, Triadi sit Gloria Sacræ!**

